

grau superior al que els correspondria. Les persones amb estudis universitaris efectuen totes les vint-i-tres activitats en un percentatge superior al pes que representen en el conjunt de persones entrevistades.

Taula IV.15.

Grau de realització de les diferents activitats segons el nivell d'estudis acabats, 1990

	sense estudis	primaris	secundaris	universitaris	persones que no realitzen l'activitat
Treball productiu i remunerat	31,2	47,0	17,3	4,5	2702
Compra de queviures	46,2	46,2	0,0	7,7	13
Compra de roba i de sabates	48,1	41,3	6,7	3,8	104
Sortir a passejar i a mirar botigues	38,9	40,5	13,2	7,4	380
Acompanyar a parents i amics a visitar indrets (1)	29,4	47,1	17,2	6,3	2003
Acompanyar a parents i amics a visitar indrets (2)	24,5	46,9	21,0	7,6	2667
1ª activitat de lleure fora de casa	40,0	44,4	8,8	6,9	159
2ª activitat de lleure fora de casa	27,1	49,4	16,0	7,5	2127
3ª activitat de lleure fora de casa	19,4	46,2	24,3	10,1	4452
4ª activitat de lleure fora de casa	20,4	46,6	23,1	9,9	4739
5ª activitat de lleure fora de casa	19,7	45,8	23,9	10,6	4948
Pràctica d'esport (1)	23,3	49,0	19,8	7,9	3870
Pràctica d'esport (2)	20,5	47,0	22,7	9,7	4696
Relació amb persones que no viuen a la llar (1)	37,7	47,8	8,7	5,8	70
Relació amb persones que no viuen a la llar (2)	19,8	48,5	22,5	9,2	2550
Participació en associacions i entitats (1)	23,9	49,5	21,4	5,2	2880
Participació en associacions i entitats (2)	20,8	47,5	23,6	8,1	4360
Participació en associacions i entitats (3)	19,9	46,2	24,1	9,8	4849
Participació en associacions i entitats (4)	19,5	45,6	24,4	10,5	4993
Participació en associacions i entitats (5)	19,4	45,4	24,5	10,7	5035

(Taula IV.15. Continuació)	sense estudis	primaris	secun- daris	univer- sitaris	persones que no realitzen l'activitat
Possessió de residència secundària	21,3	46,8	22,9	9,1	4150
Vacances (1)	31,6	48,4	15,6	4,3	1541
Vacances (2)	20,5	46,9	23,1	9,5	4660
Total	19,3	45,3	24,4	11,0	5061

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona 1990

Pel que fa al grau de realització de les diferents activitats i el nivell socioeconòmic familiar es dóna una relació directa entre la categoria i el percentatge obtingut, tal com es pot veure en la taula IV.16.: la categoria baixa mostra que en cinc activitats té uns percentatges similars al pes que representen sobre el total de persones entrevistades i que en les altres divuit, les realitzen menys del que els correspondria. La categoria mitjana mostra en gairebé totes les activitats un percentatge similar al que els correspon. Les categories altes mostren en totes les activitats uns percentatges que diuen que fan més l'activitat del que els pertoca.

Taula IV.16.

Grau de realització de les diferents activitats segons la categoria socioeconòmica familiar, 1990

	altes	mitjanes	baixes	no classi- ficables	persones que no fan l'activitat
Treball productiu i remunerat	7,8	29,8	58,7	3,7	2702
Compra de queviures	0,0	50,0	41,7	8,3	13
Compra de roba i de sabates	1,9	32,7	61,5	3,8	104
Sortir a passejar i a mirar botigues	7,3	33,9	54,6	4,2	380
Acompanyar a parents i amics a visitar indrets (1)	5,4	29,2	61,1	4,2	2003
Acompanyar a parents i amics a visitar indrets (2)	7,3	30,9	57,8	4,0	2667
1ª activitat de lleure fora de casa	6,3	35,2	51,6	6,9	159

(Taula IV.16. Continuació)	altes	mitjanes	baixes	no classi- ficables	persones que no fan l'activitat
2ª activitat de lleure fora de casa	7,6	32,5	56,4	3,5	2127
3ª activitat de lleure fora de casa	9,6	33,6	53,1	3,7	4452
4ª activitat de lleure fora de casa	9,5	33,6	53,0	3,9	4739
5ª activitat de lleure fora de casa	10,1	33,9	52,2	3,8	4948
Pràctica d'esport (1)	7,4	32,0	56,8	3,9	3870
Pràctica d'esport (2)	9,6	33,1	53,6	3,7	4696
Relació amb persones que no viuen a la llar (1)	7,1	34,3	54,3	4,3	70
Relació amb persones que no viuen a la llar (2)	8,9	34,6	52,9	3,6	2550
Participació en associacions i entitats (1)	6,9	30,7	59,2	3,3	2880
Participació en associacions i entitats (2)	8,9	32,7	54,9	3,6	4360
Participació en associacions i entitats (3)	9,7	33,6	53,0	3,6	4849
Participació en associacions i entitats (4)	10,1	33,9	52,3	3,7	4993
Participació en associacions i entitats (5)	10,3	33,9	52,0	3,7	5035
Possessió de residència secundària	7,6	32,9	55,3	4,2	4150
Vacances (1)	5,8	29,6	61,1	3,4	1541
Vacances (2)	9,1	33,6	53,6	3,6	4660
<i>Total</i>	<i>10,4</i>	<i>34,0</i>	<i>51,8</i>	<i>3,8</i>	<i>5061</i>

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

La taula IV.17. mostra el grau de realització de cada activitat segons la grandària de la població del municipi. En les cinc categories poblacionals es veu que la majoria de les activitats mostren uns percentatges similars als que els corresponen pel total de persones entrevistades que hi viuen, cosa que ve a mostrar que les diferents activitats s'efectuen per igual es visqui on es visqui dins de la Regió Metropolitana de Barcelona.

Taula IV.17.

Grau de realització de les diferents activitats segons la grandària municipal, 1990

	>1.000.000	100.000- 999.999	10.000- 99.999	2.000- 9.999	<2.000	persones que no realitzen l'activitat
Treball productiu i remunerat	43,5	27,8	23,2	4,6	0,8	2702
Compra de queviures	28,6	14,3	14,3	28,6	14,3	13
Compra de roba i de sabates	49,5	22,9	19,0	6,7	1,9	104
Sortir a passejar i a mirar botigues	42,8	27,0	22,6	5,8	1,8	380
Acompanyar a parents i amics a visitar indrets (1)	35,5	32,1	26,4	5,1	0,9	2003
Acompanyar a parents i amics a visitar indrets (2)	32,7	33,6	26,4	6,0	1,3	2667
1ª activitat de lleure fora de casa	39,6	22,6	27,0	8,2	2,5	159
2ª activitat de lleure fora de casa	40,0	31,0	23,0	5,0	0,9	2127
3ª activitat de lleure fora de casa	38,6	27,7	27,0	5,6	1,1	4452
4ª activitat de lleure fora de casa	41,3	26,3	26,0	5,4	1,1	4739
5ª activitat de lleure fora de casa	42,8	26,1	24,8	5,2	1,1	4948
Pràctica d'esport (1)	41,2	28,0	24,9	5,0	1,0	3870
Pràctica d'esport (2)	42,3	26,8	24,6	5,3	1,0	4696
Relació amb persones que no viuen a la llar (1)	37,7	24,6	34,8	2,9	0,0	70
Relació amb persones que no viuen a la llar (2)	41,7	27,6	25,0	4,8	0,9	2550
Participació en associacions i entitats (1)	40,1	29,6	24,8	4,6	0,9	2880
Participació en associacions i entitats (2)	41,5	27,9	24,5	5,1	1,0	4360
Participació en associacions i entitats (3)	42,7	26,5	24,6	5,2	1,0	4849
Participació en associacions i entitats (4)	43,0	26,0	24,7	5,2	1,0	4993
Participació en associacions i entitats (5)	43,2	26,0	24,7	5,1	1,0	5035
Possessió de residència secundària	38,9	28,1	25,9	5,9	1,2	4150
Vacances (1)	35,9	29,5	25,7	7,0	1,8	1541
Vacances (2)	41,6	27,2	25,0	5,2	1,1	4660
Total	43,3	25,9	24,6	5,2	1,0	5061

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

Per finalitzar aquest primer apartat de les conclusions, s'ha de fer esment de la relació entre el grau de realització de les activitats i el moment del cicle de vida en que està la persona entrevistada: els resultats de

la taula IV.18. mostren que les persones que fan més activitats amb un percentatge superior al pes que representen dins del conjunt de la mostra són les persones que són filles i viuen a casa dels pares i mares, i que, per tant, estan a l'inici del seu cicle de vida. Les persones que fan més activitats amb un percentatge inferior al pes que representen són les persones entrevistades que viuen soles, que, com ja s'ha argumentat anteriorment, són les que estan al final del cicle de vida.

Les etapes intermèdies entre les primers i les darrers categories mostren un progressiu pas cap a la realització de les diferents activitats en percentatges inferiors als que els correspondria. Cal destacar, sobretot, la situació de les persones entrevistades que no tenen parella però tenen descendència dins la llar: aquestes famílies monoparentals mostren en la majoria d'activitats uns percentatges força inferiors als que els correspondria, que fins i tot mostren un menor grau de realització de les activitats que les persones entrevistades que viuen soles.

Taula IV.18.

Grau de realització de les diferents activitats segons la situació de la persona entrevistada dins la llar, 1990

	1	2	3a	3b	4	5	persones que no fan l'activitat
Treball productiu i remunerat	11,1	44,0	7,4	5,8	23,3	8,4	2702
Compra de queviures	14,3	21,4	0,0	7,1	7,1	50,0	13
Compra de roba i de sabates	3,8	23,8	7,6	5,7	28,6	30,5	104
Sortir a passejar i a mirar botigues	4,0	46,4	9,8	10,0	19,5	10,3	380
Acompanyar a parents i amics a visitar indrets (1)	12,5	46,4	8,6	7,2	16,0	9,3	2003
Acompanyar a parents i amics a visitar indrets (2)	14,7	47,6	7,2	6,0	17,3	7,3	2667
1ª activitat de lleure fora de casa	3,1	49,7	13,2	10,7	15,7	7,5	159
2ª activitat de lleure fora de casa	9,0	56,9	7,1	5,7	16,8	4,5	2127
3ª activitat de lleure fora de casa	15,9	50,5	5,5	5,5	16,6	5,9	4452

(Taula IV.18. Continuació)	1	2	3a	3b	4	5	persones que no fan l'activitat
4ª activitat de lleure fora de casa	15,7	50,9	5,7	5,8	16,3	5,7	4739
5ª activitat de lleure fora de casa	16,1	50,3	5,7	5,8	16,4	5,7	4948
Pràctica d'esport (1)	12,1	51,9	6,4	6,0	17,5	6,1	3870
Pràctica d'esport (2)	14,8	50,8	5,8	5,8	16,9	5,9	4696
Relació amb persones que no viuen a la llar (1)	1,4	66,2	14,1	7,0	9,9	1,4	70
Relació amb persones que no viuen a la llar (2)	16,9	50,2	6,8	6,0	15,6	4,5	2550
Participació en associacions i entitats (1)	16,4	48,5	6,0	6,0	17,8	5,4	2880
Participació en associacions i entitats (2)	17,2	48,2	5,9	5,8	17,2	5,7	4360
Participació en associacions i entitats (3)	16,8	49,4	5,6	5,7	16,7	5,8	4849
Participació en associacions i entitats (4)	16,6	49,7	5,6	5,8	16,5	5,8	4993
Participació en associacions i entitats (5)	16,5	49,8	5,6	5,8	16,5	5,8	5035
Possessió de residència secundària	14,6	49,7	6,2	6,2	16,9	6,5	4150
Vacances (1)	12,7	46,6	8,0	6,4	17,9	8,4	1541
Vacances (2)	15,4	50,7	5,7	5,9	16,4	5,9	4660
<i>Total</i>	<i>16,6</i>	<i>49,9</i>	<i>5,6</i>	<i>5,8</i>	<i>16,4</i>	<i>5,8</i>	<i>5061</i>

1) La persona entrevistada és filla i viu encara amb els pares; 2) La persona entrevistada viu amb una parella i tenen descendència; 3a) La persona entrevistada no té parella però té descendència; 3b) La persona entrevistada viu dins d'una família complexa, és a dir, que no és nuclear típica; 4) La persona entrevistada viu amb una parella i no tenen descendència perquè ja han marxat de casa; 5) La persona entrevistada viu sola, en tant és vidu o vídua i la descendència viuen fora de casa.

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

V. LA CLASSIFICACIÓ DEL TERRITORI DE LA REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA SEGONS LES ACTIVITATS QUE S'HI REALITZEN

En aquest capítol V. es pretén classificar el territori de la Regió Metropolitana de Barcelona segons l'ús que en fan els habitants. Per a tractar aquest tema, les respostes de les persones entrevistades permetran veure quins usos té el territori i quines són les parts especialitzades en ser l'espai de treball, l'espai d'oci, l'espai de compra..., com també quines parts de la Regió Metropolitana de Barcelona tenen diversos usos i fins i tot aquelles parts que no tenen cap ús específic.

En el capítol V. es territorialitzen les activitats dels individus, és a dir, a més de saber que hi ha una part considerable dels enquestats que responen que les activitats les realitzen al barri, a d'altres barris de la població o al centre d'aquesta, interessa saber quins són els llocs amb la màxima exactitud possible dels que diuen que fan les activitats fora del municipi de residència per veure quina lògica hi ha. En aquest capítol es compararan, a més, els resultats de l'Enquesta Metropolitana de Barcelona de 1985 amb la de 1990, per veure si hi ha hagut algun canvi en la localització territorial de les diferents activitats.

Es tracta de veure, doncs, la localització espacial de les activitats que realitzen els habitants de la Regió Metropolitana de Barcelona i que s'han descrit en el capítol anterior, el IV. Es tracta, també, de classificar el territori de la Regió Metropolitana de Barcelona segons l'ús que en fan els seus habitants; així doncs, en aquest capítol

Taula V.1

Localització espacial de les principals activitats dels habitants de la Regió Metropolitana de Barcelona

	No fa l'activitat	mateix domicili	mateix barri	altres barris	centre població	Barcelona	ciutats intermèdies	resta CMB	resta RMB	altres	indist.	no contesta	total	
Treball productiu i remunerat	2485 49.1	93 1.8 3.6	512 10.1 19.9	1054 20.8 40.9		288 5.7 11.2	59 1.2 2.3	249 4.9 9.7	203 4 7.9	25 0.5 1	92 1.8 3.6		5060 100 100 100 5061	
Compra de queviures	13 0.3		3709 73.3 73.5	431 8.5 8.5	236 4.7 4.7	30 0.6 0.6	46 0.9 0.9	67 1.3 1.3	87 1.7 1.7	3 0.1 0.1	430 8.5 8.5	9 0.2 0.2	5061 100 100 5061 5048	
Compra de roba i de sabates	104 2.1		1984 39.2 40	326 6.4 6.6	723 14.3 14.6	211 4.2 4.3	104 2.1 2.1	53 1 1.1	50 1 1	4 0.1 0.1	1492 29.5 30.1	9 0.2 0.2	5061 100 100 5061 4957	
Sortir a passejar i a mirar botigues	380 7.5		1457 28.8 31.1	512 10.1 10.9	1246 24.6 26.6	360 7.1 7.7	142 2.8 3	51 1.1 1.1	68 1.3 1.5	10 0.2 0.2	820 16.2 17.5	15 0.3 0.3	5061 100 100 5061 4681	
Acompanyar a parents i amics a visitar indrets (1)	2004 39.6		239 4.7 7.8	1129 22.3 36.9	633 12.5 20.7	817 16.1 26.7	28 0.6 0.9	17 0.3 0.6	62 1.2 2	123 2.4 4	10 0.2 0.3		5061 100 100 5061 3057	
Acompanyar a parents i amics a visitar indrets (2)	2667 52.7		94 1.9 3.9	1134 22.4 47.4	294 5.8 12.3	704 13.9 29.4	9 0.2 0.4	11 0.2 0.5	44 0.9 1.8	98 1.9 4.1	7 0.1 0.3		5061 100 100 5061 2394	
1ª activitat de lleure fora de casa	159 3.1		1521 30.1 31	653 12.9 13.3	542 10.7 11.1	206 4.1 4.2	75 1.5 1.5	88 1.7 1.8	164 3.2 3.3	165 3.3 3.4	1482 29.3 30.2	5 0.1 0.1	5061 100 100 5061 4902	
2ª activitat de lleure fora de casa	2125 42		713 14.1 24.3	312 6.2 10.6	374 7.4 12.7	151 3 5.1	43 0.8 1.5	58 1.1 2	108 2.1 3.7	133 2.6 4.5	1039 20.5 35.4	4 0.1 0.1	5061 100 100 5061 2936	
3ª activitat de lleure fora de casa	4474 88.4		99 2 16.9	92 1.8 15.7	77 1.5 13.1	30 0.6 5.1	6 0.1 1	7 0.1 1.2	37 0.7 6.3	30 0.6 5.1	207 4.1 35.3	1 0 0.2	5061 100 100 5061 587	
4ª activitat de lleure fora de casa	4717 93.2		44 0.9 12.8	47 0.9 13.7	42 0.8 12.2	29 0.6 8.5	5 0.1 1.5	6 0.1 1.7	16 0.3 4.7	18 0.4 5.2	138 2.7 40.2		5063 100 100 5061 344	
5ª activitat de lleure fora de casa	4947 97.7		14 0.3 12.4	18 0.4 15.9	20 0.4 17.7	14 0.3 12.4	2 0 1.8	4 0.1 3.5	6 0.1 5.3	4 0.1 3.5	31 0.6 27.4		5061 100 100 5061 114	
Pràctica d'esport (1)	3871 76.5		440 8.7 37	382 7.5 32.1		31 0.6 2.6	13 0.3 1.1	57 1.1 4.8	58 1.1 4.9	63 1.2 5.3	145 2.9 12.2		5061 100 100 5061 1190	
Pràctica d'esport (2)	4695 92.8	escala	81 1.6 22.2	116 2.3 31.8		13 0.3 3.6	6 0.1 1.6	21 0.4 5.8	31 0.6 8.5	31 0.6 8.5	66 1.3 18.1		5061 100 100 5061 366	
Relació amb persones que no viuen a la llar (1)	69 1.4	escala	325 6.4 6.5	1657 32.7 33.2	1299 25.7 26	143 2.8 2.9	43 0.8 0.9	146 2.9 2.9	78 1.5 1.6	18 0.4 0.4	1282 25.3 25.7		5061 100 100 5061 4992	
		No fa l'activitat	escala	mateix barri	altres barris	centre població	Barcelona	ciutats intermèdies	resta CMB	resta RMB	altres	indist.	no contesta	total
Relació amb persones que no viuen a la llar (2)	2550 50.4		186 3.7 7.4	799 15.8 31.8	564 11.1 22.5	85 1.7 3.4	25 0.5 1	51 1 2	45 0.9 1.8	7 0.1 0.3	752 14.9 30		5066 100.1 100.2 5061 2511	
Participació en associacions i entitats (1)	2880 56.9		967 19.1 44.3	666 13.2 30.5	190 3.8 8.7	150 3 6.9	26 0.5 1.2	74 1.5 3.4	64 1.3 2.9	36 0.7 1.6	4 0.1 0.2	6 0.1 0.3	5061 100 100 5061 2181	
Participació en associacions i entitats (2)	4360 86.1		354 7 50.4	200 4 28.5	55 1.1 7.8	45 0.9 6.4	7 0.1 1	11 0.2 1.6	9 0.2 1.3	19 0.4 2.7		2 0 0.3	5061 100 100 5061 701	
Participació en associacions i entitats (3)	4849 95.8		113 2.2 53.3	52 1 24.5	12 0.2 5.7	16 0.3 7.5	3 0.1 1.4	5 0.1 2.4	3 0.1 1.4	6 0.1 2.8		2 0 0.9	5061 100 100 5061 212	
Participació en associacions i entitats (4)	4992 98.6		40 0.8 58.8	16 0.3 23.5	7 0.1 10.3	2 0 2.9	2 0 2.9	1 0 1.5					5061 100 100 5061 69	
Participació en associacions i entitats (5)	5036 99.5		11 0.2 44	10 0.2 40		1 0 4		1 0 4	1 0 4	1 0 4			5061 100 100 5061 25	
Possessió de residència secundària	3997 79		86 1.7 8.1	240 4.7 22.6	290 5.7 27.3	181 3.6 17				218 4.3 20.5	47 0.9 4.4		5061 100 100 5061 1064	
Vacances (1)	1542 30.5	Municipi	522 10.3 14.8	1342 26.5 38.1		1340 26.5 38.1				311 6.1 8.8			4 0.1 0.1	5061 100 100 5061 3519
Vacances (2)	4661 92.1	Catalunya	57 1.1 14.3	146 2.9 36.5		127 2.5 31.8				66 1.3 16.5			4 0.1 1	5061 100 100 5061 343

La taula V.1 mostra un visió resumida de la localització espacial de les activitats que realitzen els habitants de la Regió Metropolitana de Barcelona. Tal com està feta l'Enquesta Metropolitana de Barcelona fa suposar que tots les persones enquestades tenen un lloc de residència on se les pot localitzar, ja que si no fos així, l'entrevista no s'hagués pogut realitzar. És a dir, la població de la qual s'ha tret la mostra enquestada era la que havia contestat el padró d'habitants del 1986, i per tant, l'activitat de residir en algun lloc la compleixen tots els habitants de la Regió Metropolitana de Barcelona. En canvi, les persones entrevistades poden fer -o no- totes les altres activitats, i si les fan, poden fer-les a qualsevol lloc. Cal tenir present, però, que aquestes dades que es comenten i analitzen en els següents apartats, fan referència al conjunt de les persones entrevistades, i que les matisacions a aquestes dades es faran en el capítol VI. quan es parli de les variables d'identitat dels individus i de l'espai de vida.

V.1. L'espai de residència habitual

Per saber el municipi on viu la població d'una regió determinada, com ara la Regió Metropolitana de Barcelona, no fa cap mena de falta realitzar una enquesta com la que serveix de base a aquesta tesi. Per conèixer quanta gent viu a cada municipi s'utilitzen els censos i padrons, que tenen per objectiu el recompte de la població i el coneixement de les seves característiques; les dades del padró municipal, a més, constitueixen una prova plena de la residència dels habitants de cada municipi.

La Regió Metropolitana de Barcelona té un comportament, pel que fa a la distribució de la població, força similar a la que es dona en les altres regions metropolitanes europees: un centre molt dens amb un cert procés de despoblament, una primera corona metropolitana amb "ciutats noves" ja saturada i amb una estabilitat numèrica de la població, i una segona corona suburbana de petits i mitjans

nuclis urbans, amb nous barris de cases adossades o d'antigues residències secundàries reconvertides en residències principals, que és on es dona en l'actualitat el creixement de la població.³⁶⁶

Taula V.2

Evolució de la població de la Regió Metropolitana de Barcelona per corones, 1986-1991

	municipis	1986	1991	Δ abs	Δ %
Barcelona	1	1.701.812	1.643.542	-58.270	-3,42
1 ^a Corona	26	1.329.908	1.339.235	9.327	0,70
2 ^a Corona	102	1.058.986	1.134.867	75.881	7,17
RMB	129	4.090.706	4.117.644	26.938	0,66

Font: elaboració pròpia a partir de CIDC, *Padrons municipals d'habitants de Catalunya. 1986* i IEC, *Cens de població de 1991. Vol. 2 Xifres oficials. Dades municipals.*

Si es mira la distribució de la població per corones, i sabent que hi ha Barcelona, la primera corona (que equival a l'antiga Corporació Metropolitana de Barcelona) i la segona corona (la resta de municipis que estan compresos dins de les comarques del Baix Llobregat, Maresme, Vallès Occidental i Vallès Oriental), es pot dir que hi ha una estabilitat numèrica del conjunt de la població entre el 1986 i el 1991: el lleuger augment de menys de 28.000 habitants representa menys del 0,7% de la població que hi havia a la Regió Metropolitana de Barcelona el 1986. Així mateix, destaca el descens de la població de la ciutat central, en aquest cas, Barcelona; no hi ha cap municipi a Catalunya que perdi tants habitants en aquest període com la capital de Catalunya. En canvi, encara hi ha un molt lleuger augment de la població de la primera corona, cosa que vol dir que la quantitat de població roman estable, i fa suposar que si es segueix la tònica de les altres

---

³⁶⁶ Vegeu Cabré i Pujadas (1985).

regions metropolitanes europees, iniciarà un lleuger descens en els propers anys.

El creixement de la població es dona a la segona corona, però no de manera uniforme, ja que si hom mira la taula V.3., que mostra la distribució dels municipis segons la seva grandària els anys 1986 i 1991, ensenya dos fets importants. El primer és la pèrdua de població dels municipis de més de 100.000 habitants en el seu conjunt, ja que només Sabadell i Mataró guanyen habitants (3.289 i 1.489 habitants respectivament en aquests cinc anys), mentre que l'Hospitalet de Llobregat, Badalona, Terrassa i Santa Coloma de Gramenet en perden 17.654 en conjunt. Així mateix, el grup de municipis de menys de 2.000 habitants té una disminució de la població prou forta, però això és degut a que durant aquest període, sis dels trenta-vuit municipis que hi havia el 1986 han passat a la categoria dels que tenen de 2.000 a 9.999 habitants. El segon fet important és que el creixement de població es dona en els municipis mitjans, i que en termes relatius, els creixements més elevats es donen entre els que tenen de 2.000 a 9.999 habitants.

Taula V.3

Distribució dels municipis segons la seva grandària de població. 1986-1991

nombre d'habitants	municipis	1986	municipis	1991	Δ abs	Δ %
<2.000	38	31.667	32	24.429	-7.238	-22,86
2.000-9.999	45	210.864	49	241.977	31.113	14,76
10.000-99.999	39	1.060.069	41	1.134.278	74.209	7,00
100.000-999.999	6	1.086.294	6	1.073.418	-12.876	-1,19
Barcelona	1	1.701.812	1	1.643.542	-58.270	-3,42
RMB	129	4.090.706	129	4.117.644	26.938	0,66

Font: elaboració pròpia a partir de CIDC, *Padrons municipals d'habitants de Catalunya, 1986* i IEC, *Cens de població de 1991. Vol. 2 Xifres oficials. Dades municipals.*

Cal tenir present, però, que el municipi de Barcelona encara ara representa quasi el 40% de la població de la Regió Metropolitana de Barcelona, que els que tenen entre 100.000 i 999.999 habitants són una mica més del 26% de la població, i que els que tenen entre 10.000 i 9.999 habitants són poc més del 27%, és a dir, que els municipis de menys de 10.000 habitants no arriben al 7% de la població total de la Regió Metropolitana de Barcelona, malgrat hagin tingut els creixements més elevats, tal com es pot veure en la taula V.4.

Taula V.4

Evolució de la població segons la grandària municipal l'any 1986

nombre d'habitants	municipis	1986	1991	Δ abs	Δ %
<2.000	38	31.667	39.287	7.620	24,06
2.000-9.999	45	210.864	248.373	37.509	17,79
10.000-99.999	39	1.060.069	1.113.024	52.955	5,00
100.000-999.999	6	1.086.294	1.073.418	-12.876	-1,19
Barcelona	1	1.701.812	1.643.542	-58.270	-3,42
RMB	129	4.090.706	4.117.644	26.938	0,66

Font: elaboració pròpia a partir de CIDC, *Padrons municipals d'habitants de Catalunya. 1986* i IEC, *Cens de població de 1991. Vol. 2 Xifres oficials. Dades municipals.*

La taula V.4. permet veure com els municipis que hi havia l'any 1986 en cada categoria han evolucionat fins el 1991, i així es pot mesurar la incidència del factor dimensió. Si s'observa aquesta taula, es pot veure com són els municipis més grans els que tenen les pèrdues de població, mentre que el conjunt de municipis de menys de 100.000 habitants en guanyen. Cal destacar, sobretot, els creixement relatius dels municipis amb menys població (els menors de 2.000 habitants) i els mitjans-petits (els de 2.000 a 9.999 habitants). Tot això mostra un cert procés de

suburbanització que ja ha estat explicat a d'altres llocs.³⁶⁷

Si s'observa la taula V.5. hom pot acabar de fer-se la idea de com ha evolucionat la distribució de la població a la Regió Metropolitana de Barcelona, ja que el Barcelonès, comarca que inclou el continu urbà més important de Catalunya, és l'única de les cinc comarques que perd població, mentre que les altres quatre tenen un creixement poblacional en xifres absolutes prou similar (entre els 22.000 i els 29.000 habitants), però que en xifres relatives suposen importants diferències entre les comarques del Vallès Oriental i el Maresme (al voltant del 9%) respecte del Baix Llobregat i el Vallès Occidental (al voltant del 4,6%).

Taula V.5

Evolució de la població per comarques.1986-1991

	1986	1991	Δ abs	Δ %
Baix Llobregat	583.354	610.192	26.838	4,60
Barcelonès	2.376.600	2.302.137	-74.463	-3,13
Maresme	269.502	293.103	23.601	8,76
Vallès Occidental	620.786	649.699	28.913	4,66
Vallès Oriental	240.464	262.513	22.049	9,17
RMB	4.090.706	4.117.644	26.938	0,66

Font: elaboració pròpia a partir de CIDC, *Padrons municipals d'habitants de Catalunya, 1986* i IEC, *Cens de població de 1991. Vol. 2 Xifres oficials. Dades municipals.*

En resum, les dades padronals i censals del 1986 i del 1991 mostren una estabilitat numèrica de la població, encara que aquesta estabilitat amaga una important redistribució de la població: la majoria de la població que

³⁶⁷ Vegeu Pujadas, Arribas i altres (1991); Mendizàbal (1992); Riera, Pallarès i Flores (1992).

marxa del municipi de Barcelona, així com dels altres municipis grans propers i limítrofes amb Barcelona, van a residir als municipis petits i mitjans de la segona corona metropolitana.

Aquesta redistribució de la població s'explica pels moviments migratoris interns de la Regió Metropolitana de Barcelona, els quals tenen uns orígens i unes destinacions molt clares: el municipi de Barcelona és un centre d'expulsió, així com la major part de l'antiga CMB (primera corona) i d'altres municipis amb molta població (Mataró, Sabadell, Terrassa,...). Com llocs de destinació apareixen determinades parts de la Regió Metropolitana: les subàrees del Baix Maresme, Ordal-Llobregat i Vallès-Collserola són les principals. El continu urbà barceloní destaca perquè, en xifres absolutes, les altes i les baixes del padró són les més elevades de tota la Regió Metropolitana de Barcelona; per tant, és el focus més important d'atracció i d'expulsió.

La característica principal d'aquests moviments migratoris és la distància: qualsevol àrea de la regió metropolitana de Barcelona envia i rep més migrants del propi territori i dels veïns que no pas dels que estan allunyats. Una altra característica és l'existència de dos tipus de barreres a les migracions: les socials i les físiques. En el primer cas destaca com les àrees de categoria social elevada (per exemple, el Baix Maresme) atrauen pocs migrants de les àrees de categoria social baixa elevada (per exemple, el Besòs). En el segon cas, les muntanyes (Collserola, Garraf, Ordal, Montnegre) i els rius (el Llobregat, el Besòs, el Congost), i Barcelona (entenenent la ciutat com un obstacle físic més) són barreres que restringeixen i dirigeixen les migracions.

Una de les hipòtesis més acceptades per l'explicació de les causes de les migracions, és que les migracions de llarga distància, és a dir, entre regions diferents, tenen una motivació econòmica (trobar feina, millor salari...) mentre que les de curta distància, les internes a una

regió, s'expliquen, principalment, pel mercat de l'habitatge i per la formació de noves llars. En el cas de la Regió Metropolitana de Barcelona, la majoria de les migracions es poden situar en aquest segon tipus. Per aquesta raó, les persones que migren acostumen a ser adultes-joves, que són qui principalment constitueixen les noves llars, i de classes socials mitjanes-altes i altes, que són les que tenen més fàcil accés al mercat d'habitatge de bona qualitat amb un entorn ambiental i social "bo". En qualsevol cas, aquestes migracions mostren el procés de suburbanització general que s'ha donat en qualsevol àrea metropolitana del món occidental en els darrers anys.³⁶⁸

V.2. L'espai del treball

Segons les dades obtingudes de l'Enquesta Metropolitana de 1990, el lloc de treball principal de les persones entrevistades és el propi municipi de residència, amb el 32,7% de les persones entrevistades i el 64,4% de les persones ocupades. Dins del propi municipi, el mateix domicili representa un percentatge poc rellevant, i el mateix barri on es resideix representa la meitat de les persones que van a treballar a d'altres barris del mateix municipi.

La importància del propi municipi amaga un fet fonamental, i és el fet que les persones ocupades del municipi de Barcelona treballen majoritàriament en el propi municipi però en altres barris, cosa que suposa que un percentatge elevat de la població barcelonina tingui una important mobilitat per raó del treball.

La primera idea que s'ha de tenir present és que el 64% de les persones que treballen ho fan en el mateix municipi, i que, per tant, el 36% de les persones ocupades canvien de municipi per anar a treballar.

---

³⁶⁸ Per una ampliació de tot aquest tema de les migracions internes de la regió metropolitana de Barcelona cal consultar Pujadas, Arribas i altres (1991).

Les taules V.6., V.7. i V.8. mostren com el principal centre d'atracció pel que fa a la localització del treball d'aquest 36% de persones ocupades que canvien de municipi és Barcelona,³⁶⁹ ja que hi van l'11,2%; juntament amb Barcelona cal destacar els altres municipis del seu voltant, ja sigui la comarca del Barcelonès, ja sigui la primera corona metropolitana. Si s'observa la localització del lloc de treball per grandària municipal (taula V.8.), es pot veure com els municipis de 100.000 a 999.999 habitants mostren poca atracció en comparació als de 10.000 a 99.999, que són majoritaris en la primera corona metropolitana.

Així doncs, el segon fet a destacar és que el principal lloc d'atracció de les persones ocupades que no treballen en el propi municipi és Barcelona, seguit per la primera corona metropolitana i per la segona; tots tres àmbits tenen uns percentatges molt similars, però mostren una densitat d'atracció d'ocupats molt diferent, ja que la superfície dels tres àmbits territorials és de 97,6 km², 378,4 km², i 1.983,0 km² respectivament. De totes formes, el fet més interessant, deixant de banda la gradació de llocs de treball des del centre (Barcelona) fins els límits exteriors de la Regió Metropolitana de Barcelona, és que hi ha un percentatge de persones ocupades estadísticament menyspreable que treballin fora d'aquesta: un 0,5% de les persones entrevistades, que representa un 1% de les persones ocupades. Això vol dir que la Regió Metropolitana de Barcelona forma un autèntic mercat de treball per als seus habitants, ja que molt pocs han d'anar a fora d'ella a treballar. Amb les dades de l'Enquesta Metropolitana no se sap quanta gent resident fora de la regió metropolitana de Barcelona hi treballa; això, però, es pot saber amb les

---

³⁶⁹ Si no s'indica el contrari, quan es parla de Barcelona sempre es fa referència a aquelles persones que no resideixen a Barcelona però que hi van a realitzar l'activitat. Els habitants de Barcelona que fan l'activitat en el propi municipi estan inclosos en les respostes "mateix barri", "altres barris" o "centre de la població".

dades de mobilitat obligada dels censos i padrons, i els resultats que s'obtenen mostren molt poca atracció de persones de fora de la regió metropolitana de Barcelona que hi vagin a treballar.³⁷⁰

Taula V.6

Localització de les persones ocupades segons la corona on van a treballar. 1990

Propi municipi	64,4	
Barcelona	11,2	
1ª Corona	10,2	
2ª Corona	9,6	
resta Catalunya	0,9	
Fora de Catalunya	0,0	
Irregular	3,6	
NS-NC	0,0	
Total	100,0	(2.576)

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

Taula V.7

Localització de les persones ocupades segons la comarca on van a treballar. 1990

Propi municipi	64,4	
Baix Llobregat	5,3	
Barcelonès	14,8	
Maresme	1,9	
Vallès Occidental	5,1	
Vallès Oriental	3,8	
resta Catalunya	0,9	
Fora de Catalunya	0,0	
Irregular	3,6	
NS-NC	0,0	
Total	100,0	(2.576)

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

³⁷⁰ Per aquesta informació es pot consultar Palacio (1995).

Taula V.8

Localització de les persones ocupades segons la grandària poblacional dels municipis on van a treballar. 1990

Propi municipi	64,4	
>1.000.000	11,2	
100.000-999.999	5,0	
10.000-99.999	11,1	
2.000-9.999	3,4	
<2.000	0,2	
resta Catalunya	0,9	
Fora de Catalunya	0,0	
Irregular	3,6	
NS-NC	0,0	
Total	100,0	(2.576)

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

L'espai del treball està localitzat principalment en el propi municipi de residència, ja que sis de cada deu persones ocupades hi treballen. Així mateix, destaca la importància de Barcelona i de la seva àrea més propera: una de cada tres persones ocupades que ha de canviar de municipi per anar a treballar, va a Barcelona; cinc de cada deu van a la comarca del Barcelonès; i sis de cada deu, a Barcelona i a la primera corona metropolitana. Tenint en consideració que els barcelonins treballen principalment a Barcelona,³⁷¹ es pot dir que Barcelona i els municipis del seu voltant són el principal espai de treball de la Regió Metropolitana de Barcelona.³⁷²

---

³⁷¹ Vegeu l'apartat VI.6.1.

³⁷² Aquesta idea es pot veure també en altres treballs, com ara el de Manuel Esteban (b), qui utilitzant altres fonts estadístiques obté resultats similars.

V.3. L'espai de l'aprovisionament

Com ja s'ha dit en l'apartat IV.2., l'espai de l'aprovisionament fa referència només al lloc on s'obtenen dos tipus de béns, que són la compra de queviures i la compra de vestits i sabates.

V.3.1. El lloc de la compra de queviures

Pel que fa al conjunt de les persones entrevistades de la Regió Metropolitana de Barcelona en el 1990, la compra de queviures es fa majoritàriament al barri de residència: el 73,3% de les persones entrevistades així ho fan. Com segona localització, segueixen els altres barris i el centre de la població del mateix municipi, amb un 8,5% i un 4,7% respectivament. Això vol dir que el 86,5% de les persones entrevistades realitzen aquesta activitat al propi municipi. Les compres de queviures fora del propi municipi és poc important estadísticament parlant, mentre que els que responen "indistintament" són el 8,5% de les persones entrevistades.

Només el 4,7% de les persones entrevistades que diuen que compren queviures fora del municipi de residència anomenen un lloc concret. Tal com es mostra en les taules V.9., V.10. i V.11., la població que canvia de municipi i que especifica el lloc per anar a comprar, dóna uns percentatges mínims que gairebé mai superen el percentatge del marge de l'error mostral, que és de l'1,9%. Per tant, l'espai on es compren els queviures es redueix al barri de residència, i en el seu defecte, en altres barris del propi municipi. Dels qui canvien de municipi, en xifres absolutes destaquen Barcelona, Barberà del Vallès i Cabrera de Mar, amb 30, 23 i 22 respostes (que representen un 0,5% dels individus entrevistats cada un d'ells); els dos darrers municipis tenen grans superfícies comercials, i això fa que siguin de les localitzacions amb més respostes, però que en

el 1990 no representaven un tipus rellevant de localització de les compres de queviures.³⁷³

Taula V.9

Localització del lloc de compra de queviures per corones metropolitanes. 1990

Propi municipi	86,7	
Barcelona	0,6	
1ª Corona	1,3	
2ª Corona	2,7	
resta Catalunya	0,1	
Irregular	8,5	
NS-NC	0,1	
Total	100,0	(5.048)

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990.

Taula V.10

Localització del lloc de compra de queviures per comarques. 1990

Propi municipi	86,7	
Baix Llobregat	0,7	
Barcelonès	1,3	
Maresme	0,9	
Vallès Occidental	1,2	
Vallès Oriental	0,5	
Fora de Catalunya	0,1	
Irregular	8,5	
NS-NC	0,1	
Total	100,0	(5.048)

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

³⁷³ Tal com han assenyalat Miguélez i Torns (1992), així com Riera, Pallarès i Flores (1992). Es pot pressuposar, però, que de 1990 ençà, amb la important instal·lació de superfícies comercials en la Regió Metropolitana de Barcelona prop de les principals vies de comunicació, l'espai de l'aprovisionament en aquestes superfícies suburbanes tingui ara més importància que no fa sis anys.

Taula V.11

Localització del lloc de compra de queviures segons la grandària poblacional dels municipis. 1990

Propi municipi	86,7	
>1.000.000	0,6	
100.000-999.999	1,1	
10.000-99.999	2,1	
2.000-9.999	0,7	
<2.000	-	
Fora de Catalunya	0,1	
Irregular	8,5	
NS-NC	0,1	
Total	100,0	(5.048)

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

V.3.2. El lloc de la compra de vestits i sabates

Pel que fa al conjunt de les persones entrevistades de la Regió Metropolitana de Barcelona, pel 1990 el mateix barri de residència continua essent la localització principal on es compren vestits i sabates, però amb un percentatge més baix que el que s'observa per la compra de queviures: el 39,2% de totes les persones entrevistades compren aquests béns al barri pel 73,3% que compren els queviures.

El segon lloc més atractiu és el centre de la població (amb el 14,3% de les persones entrevistades) seguit dels altres barris de la mateixa població (6,4%). En total, el 59,9% de les persones entrevistades compren vestits i sabates en el propi municipi.

Les altres localitzacions concretes (Barcelona, les ciutats intermèdies,³⁷⁴ la resta de la Regió Metropolitana de Barcelona i els municipis de fora de la Regió

³⁷⁴ Són les de Granollers, Mataró, Sabadell i Terrassa. Sobre la importància de l'activitat comercial en les ciutats, vegeu Cabré i Pujadas (1987), Riera i Salom (1993) i Salom i Riera (1993).

Metropolitana de Barcelona) representen només el 8,4% de les persones entrevistades. Destaca, però, que el 29,5% respongui "indistintament" a aquesta pregunta. La compra de vestits i de sabates és una necessitat bàsica que cal satisfer; però també suposa en molts casos un cert plaer i satisfacció, i, per tant, hom la pot considerar com una mena de lleure que no tingui una localització excessivament fixa, ja que gairebé una de cada tres persones entrevistades així ho mostra escollint aquesta resposta tan poc concreta territorialment parlant.

Tal com es pot veure en les taules V.12., V.13. i V.14., sis persones entrevistades de cada deu compren els vestits i les sabates en el propi municipi, i tres de cada deu no tenen una localització fixa. Així doncs, només una persona de cada deu respon que obté aquests béns en un municipi concret que no és el propi de residència. D'aquests, el lloc principal és Barcelona, amb un 4,3% de les persones entrevistades que compren vestits i sabates; el que és interessant de constatar és que els municipis que segueixen a Barcelona per ordre de respostes són Granollers, Sabadell i Mataró, amb 44, 28 i 19 respostes respectivament, que representen el 0,9%, 0,6% i 0,4% de les persones que realitzen aquesta activitat.

Així mateix destaca la poca importància de l'atracció de la primera corona metropolitana, que engloba a vint-i-sis municipis i que només superen en xifres absolutes a Granollers de nou respostes, és a dir, que hi van 53 persones entrevistades (1,1% dels qui fan l'activitat), com també destaca la poca importància d'atracció de les comarques del Baix Llobregat i del Maresme, que també tenen menys respostes que Granollers.

Sense cap mena de dubte, la importància numèrica dels qui han respost "indistintament" com localització principal d'aquesta activitat, que és del 30%, amaga l'especificitat territorial de la compra de vestits i de sabates. En qualsevol cas, hom pot sospitar que l'atracció de les quatre ciutats citades anteriorment, a saber, Barcelona,

Granollers, Sabadell i Mataró, deuen ser punts importants d'atracció d'aquesta població que no ha identificat el lloc on realitza aquesta activitat.

Taula V.12

Localització del lloc de compra de roba i sabates per corones metropolitanes. 1990

Propi municipi	61,2	
Barcelona	4,3	
1ª Corona	1,1	
2ª Corona	3,1	
resta Catalunya	0,1	
Indistintament	30,1	
NS-NC	0,2	
Total	100,0	(4.957)

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

Taula V.13

Localització del lloc de compra de roba i sabates per comarques. 1990

Propi municipi	61,2	
Baix Llobregat	0,5	
Barcelonès	4,6	
Maresme	0,6	
Vallès Occidental	1,2	
Vallès Oriental	1,5	
Fora de Catalunya	0,1	
Indistintament	30,1	
NS-NC	0,2	
Total	100,0	(4.957)

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

Taula V.14

Localització del lloc de compra de roba i sabates segons la grandària poblacional dels municipis. 1990

Propi municipi	61,2	
>1.000.000	4,3	
100.000-999.999	1,6	
10.000-99.999	2,3	
2.000-9.999	0,3	
<2.000	-	
Fora de Catalunya	0,1	
Indistintament	30,1	
NS-NC	0,2	
Total	100,0	(4.957)

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

En resum, doncs, es pot dir que el barri de residència i el propi municipi són els principals llocs on les persones entrevistades compren els queviures i els vestits i les sabates. És més, pel que fa als queviures és gairebé l'única localització amb significació estadística. Pel que fa als vestits i les sabates, a més de l'espai proper al lloc de residència, destaquen quatre punts: Barcelona, Granollers, Sabadell i Mataró.

V.4. L'espai del lleure

Com es pot veure en la taula V.1., s'han localitzat espacialment fins a cinc activitats diferents per cada entrevistat. Les activitats de lleure es realitzen més a prop del lloc de residència (el mateix barri) segons l'ordre de citació: així, la primera activitat citada la realitzen en el barri una de cada tres persones entrevistades que fan l'activitat, mentre que les citades en quart i cinquè lloc només la fan una de cada vuit en el mateix barri de residència.

Els percentatges de les persones que fan activitats en els altres barris del mateix municipi o en el centre de la població tenen una certa tendència a augmentar, ja que es passa del 24,4% de les qui responen sobre la localització de la primera activitat al 33,6% de les persones que fan referència a la cinquena activitat. Això mateix succeeix amb altres possibles localitzacions, com ara Barcelona o la resta de la Regió Metropolitana. Per finalitzar aquestes referències territorials de les cinc activitats de lleure, cal afegir que les activitats que es fan fora de la Regió Metropolitana de Barcelona tenen uns percentatges poc importants.

Com s'ha assenyalat en els paràgrafs anteriors, la majoria de les activitats de lleure es fan en el propi municipi o la localització entra dins de la categoria "indistintament"; així mateix, la realització de tres o més activitats és poc important, ja que afecta a un percentatge força baix de les persones entrevistades; per tant, només es tindran presents les localitzacions territorials de les dues primeres activitats, ja que els resultats que es poden obtenir per les altres tres no són estadísticament significatives.

En les taules V.15., V.16. i V.17. es pot veure la importància de Barcelona, els municipis de 10.000 a 99.999 habitants o del conjunt de municipis de la segona corona, mentre que els municipis de 100.000 a 999.999 habitants i els municipis de la primera corona metropolitana representen uns percentatges d'atracció per a realitzar les activitats de lleure de fora del municipi de residència força més baixos.

Taula V.15

Localització del lloc de lleure per corones. 1990

	1ª activitat	2ª activitat
Propi municipi	55,4	47,6
Barcelona	4,2	5,1
1ª Corona	1,9	2,0
2ª Corona	4,8	4,8
resta Catalunya	3,4	4,9
Indistintament	30,2	35,4
NS-NC	0,1	0,1
Total	100,0	100,0
	(4.902)	(2.936)

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

Taula V.16

Localització del lloc de lleure per comarques. 1990

	1ª activitat	2ª activitat
Propi municipi	55,4	47,6
Baix Llobregat	1,5	2,0
Barcelonès	4,7	5,4
Maresme	1,7	1,4
Vallès Occidental	1,6	1,3
Vallès Oriental	1,4	1,8
Resta de Catalunya	3,4	4,9
Indistintament	30,2	35,4
NS-NC	0,1	0,1
Total	100,0	100,0
	(4.902)	(2.936)

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

Taula V.17

Localització del lloc de lleure segons la grandària poblacional dels municipis. 1990

	1ª activitat	2ª activitat
Propi municipi	55,4	47,6
>1.000.000	4,2	5,1
100.000-999.999	1,5	1,2
10.000-99.999	3,5	4,0
2.000-9.999	1,2	1,1
<2.000	0,4	0,6
Resta de Catalunya	3,4	4,9
Indistintament	30,2	35,4
NS-NC	0,1	0,1
Total	100,0	100,0
	(4.902)	(2.936)

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

Hi ha diferències significatives entre la localització territorial de la primera i la segona activitat de lleure fora de casa, ja que el pes del propi municipi disminueix en vuit punts, que van a parar principalment a la resposta "indistintament" (5% més) i a Barcelona (1% més).

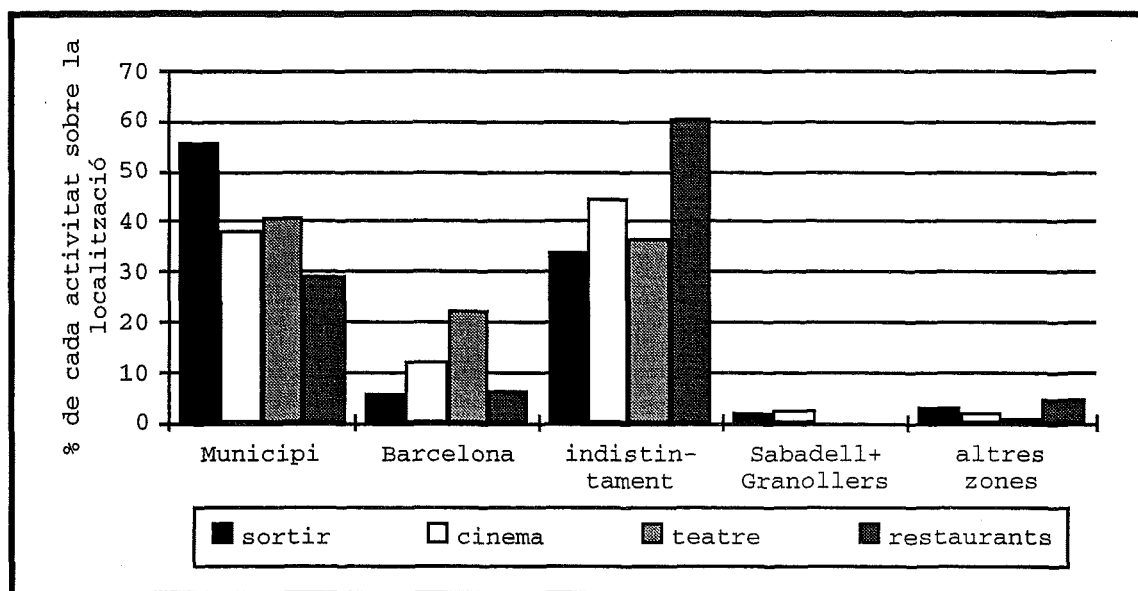
Ja s'ha indicat en l'apartat IV.3. quines són les activitats que es realitzen més. Tot seguit es mostren una sèrie de gràfics sobre la localització d'aquestes activitats.

En el gràfic V.1. es pot veure la importància de la resposta "indistintament" pel que fa a la localització de les activitats de sortir a pubs i bars, anar al cinema, al teatre o als restaurants; aquesta darrera activitat representa al grup majoritari, ja que gairebé dues de cada tres persones que van a restaurants no tenen una localització definida. Així mateix destaca la importància de les persones que realitzen aquestes activitats en el propi municipi, encara que hi ha certes diferències, com

per exemple el percentatge comparativament més baix de les persones que van als restaurants davant de les que van a pubs o bars. Per finalitzar, destaca la importància de Barcelona (sobretot pel que fa al teatre), així com una certa importància de Granollers i Sabadell.

Gràfic V.1.

Localització territorial d'algunes activitats de lleure.
1990

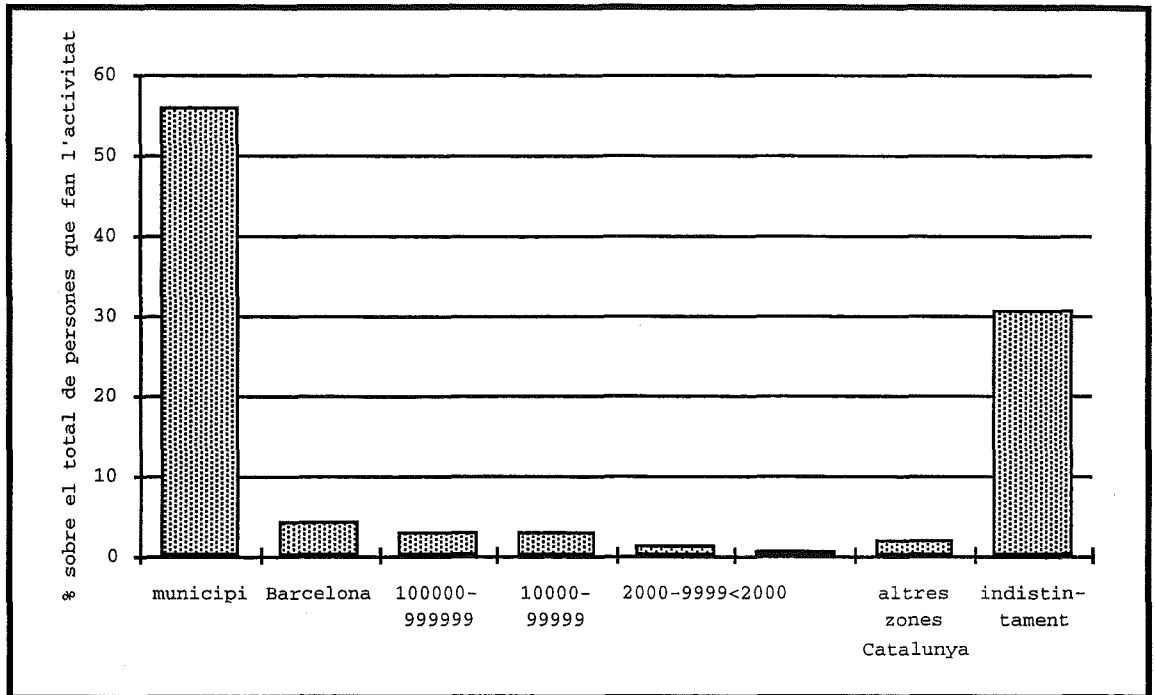

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

Pel que fa a l'activitat d'anar de visites a parents i amics, es pot veure en el gràfic V.2. com hi ha una clara relació entre el pes demogràfic de cada conjunt de municipis i les persones entrevistades que hi van; és a dir, com més habitants hi ha, més gran és la probabilitat que les persones entrevistades hi tinguin amics o parents per anar a veure. Com ja és habitual, el percentatge més gran de respostes correspon al propi municipi, seguit per aquelles altres persones que no tenen una única localització on realitzar aquesta activitat i responen "indistintament"; destaca Barcelona com l'únic municipi que rep una part significativa de les persones que realitzen aquesta activitat.

Gràfic V.2

Localització territorial de les visites a amics i parents de fora de la llar. 1990

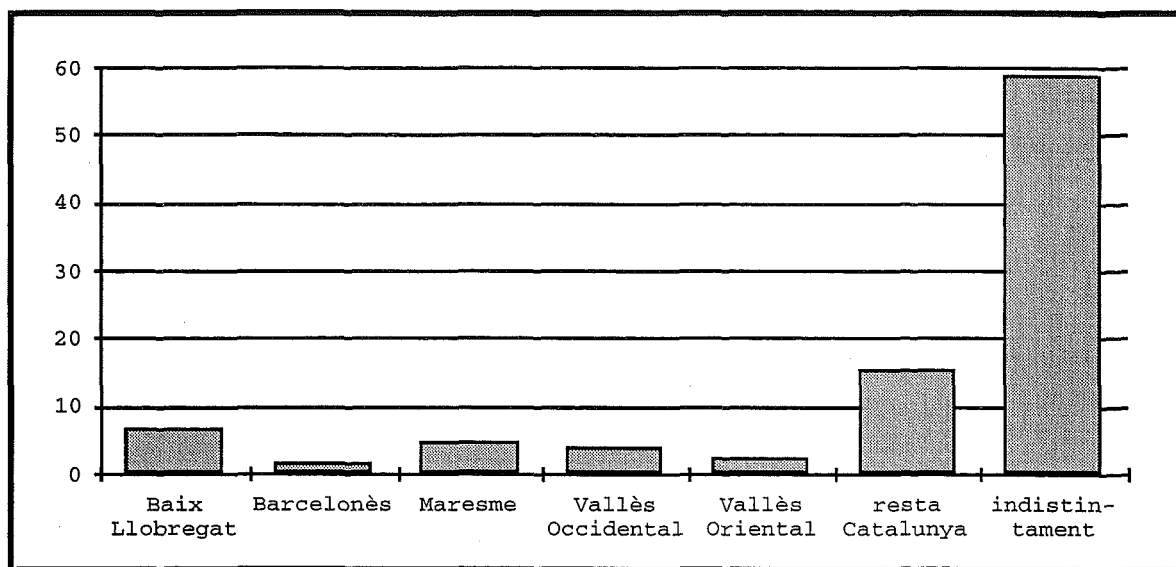

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

Pel que fa a les excursions destaca sobretot el percentatge de les persones que responen indistintament, ja que depassa el 58%. Segurament això es deu a que se'n fa més d'una i van a llocs diferents. Si s'observa el gràfic V.3., es veu que les excursions que es fan a la Regió Metropolitana de Barcelona superen força a les que es fan a la resta de Catalunya (19,7% i 15,5% respectivament).

Gràfic V.3

Localització territorial de les visites a amics i parents de fora de la llar. 1990

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

Altres activitats que es fan durant el temps de lleure, tenen com localització principal, a més de Barcelona, altres punts d'atracció fora del municipi de residència com ara Sabadell, Granollers (per activitats de lleure prou quotidianes com anar al cinema, a pubs i a bars) i Castelldefels (per activitats com anar a la platja, anar d'excursions o anar a la segona residència).

En el 1990, les persones que practiquen esports del conjunt de persones entrevistades durant el temps de lleure el fan majoritàriament en el propi municipi, tant en el mateix barri de residència com en els altres barris del municipi. També té una certa importància el percentatge de persones entrevistades que diuen que practiquen esports fora de l'àmbit de la Regió Metropolitana de Barcelona.

Malgrat en la llista d'activitats que es realitzen en el temps de lleure fora de casa ja surt la possibilitat de "passejar", aquesta activitat, juntament amb la de portar a veure determinats llocs concrets a parents i amics que

vénen de visita tenen una pregunta explícita en el qüestionari de l'Enquesta Metropolitana de Barcelona.³⁷⁵

Pel que fa als resultats obtinguts a partir de l'Enquesta Metropolitana de 1990, anar a passejar i a mirar botigues és una activitat de lleure molt estesa, encara que les persones entrevistades no la consideren típicament de lleure. Això es pot dir perquè a la pregunta del qüestionari específica a aquesta activitat, que diu "**quan surt a passeig i a mirar botigues, ¿on va generalment?**" el 92,5% de les respostes diuen algun lloc, encara que sigui tan poc concret com "indistintament", i, per tant, el 92,5% de les persones entrevistades fan aquesta activitat; en canvi, a la pregunta "**quan surt de casa, què fa habitualment en el seu lleure durant els dies laborables? i els caps de setmana?**", la persona que va fer l'entrevista no havia de suggerir cap mena de resposta, i només el 52,1% de les persones entrevistades respon "anar a passejar".

De les persones que responen a la primera de les preguntes descrites en el paràgraf anterior, aquelles que passegen pel barri de residència és el grup més important (el 31,1% de les que realitzen aquesta activitat), seguit per les que passegen pel centre de la població (el 26,6%) i de les que contesten indistintament (17,5%). Barcelona apareix com un focus d'atracció important, ja que el 7,7% de les persones que realitzen aquesta activitat van a passejar per Barcelona.

Pel que fa als llocs que es mostren a parents i amics, els principals tenen a veure de nou amb Barcelona: Montjuïc, el Tibidabo, la Sagrada Família i les altres obres de Gaudí, la Ciutat Vella amb les Rambles... reben el 52,2% de les visites, la meitat de les quals les fan els propis barcelonins i l'altre meitat la resta dels habitants de la Regió Metropolitana de Barcelona.³⁷⁶ També s'ha de

---

³⁷⁵ Que ha estat explotada per Riera, Pallarès i Flores (1992).

³⁷⁶ Sobre aquest tema, vegeu les pàgines 97-102 de Riera, Pallarès i

destacar la poca importància de les persones que responen "indistintament", ja que tal com es veu en la taula V.1. no depassen el 0,2% de les persones entrevistades.

V.5. L'espai de les vacances

En aquest apartat es fa referència a dos aspectes diferents, que són els de la localització de les residències secundàries i el que tracta del lloc on s'està o per on es fan els viatges durant les vacances.

Les residències secundàries s'utilitzen, o es poden utilitzar, els caps de setmana, com també s'utilitzen per vacances. Aquest ús dual de la residència secundària permetria col·locar aquest paràgraf tan en aquest apartat com en l'anterior, però hi ha una justificació per la qual es prefereix de posar aquí. El 21,0% de les persones entrevistades diuen que tenen una residència secundària i el 22,9% diuen que han passat les vacances en una residència secundària; en canvi, només el 5,7% de les persones entrevistades diuen que van a la residència secundària com activitat del temps de lleure. Aquesta diferència d'aproximadament quinze punts es pot explicar per la poca ruptura de la quotidianitat que suposa anar cada cap de setmana a la residència secundària, i també al fet que per les mestresses de casa suposa fer exactament el mateix treball domèstic que es fa la residència principal.

Tal com es pot veure en la taula V.1., el percentatge més elevat pel que fa a la localització de les residències secundàries es dona a la pròpia Regió Metropolitana de Barcelona, amb un de cada tres de les persones que disposen de residències secundàries. El segon percentatge més elevat es dona a un grup de comarques costaneres de Catalunya que no formen part de la Regió Metropolitana de Barcelona,³⁷⁷ amb el 27,3% de les localitzacions. El tercer gran bloc de localitzacions de residències secundàries es dona a la

---

Flores (1992).

³⁷⁷ A saber, Alt Empordà, Baix Camp, Baix Empordà, Baix Penedès, Garraf, Selva i Tarragonès.

resta d'Espanya, amb un 20,5% de les localitzacions, i que, òbviament, és per la importància del pes de la població nascuda fora de Catalunya però què hi resideix. En quart lloc apareixen el conjunt de les comarques catalanes no citades fins ara, amb el 17,0% de les localitzacions.

Així doncs, es pot veure que l'explicació de la localització de les residències secundàries rau en tres fets: una certa proximitat territorial amb el lloc de residència habitual, ja que hi ha una gran part de residències secundàries en la mateixa Regió Metropolitana de Barcelona; una certa proximitat al litoral; un cert interès per part de les persones que no han nascut a Catalunya de no perdre els lligams amb els territoris dels quals provenen.³⁷⁸

Com ja s'ha dit en l'apartat IV.4., dues de cada tres persones disposen de dues o més setmanes seguides de vacances. D'aquestes persones que tenen vacances, tal com es pot veure a la taula V.1., prop del 15% no surten del municipi de residència. Així mateix, destaca la similitud de les que passen les vacances a Catalunya i a la resta d'Espanya, ja que ambdues localitzacions reben el 38,1% de les persones que fan vacances. A l'estranger només va el 8,8% de la població amb vacances, essent els països europeus els preferits davant la resta del món (6% i 2,9% respectivament).

V.6. L'espai de les relacions socials

En aquest punt s'inclouen dues activitats diferents: la relació amb amics i parents de fora de la llar i la participació en associacions i entitats.

Pel que fa al conjunt de les persones entrevistades de la Regió Metropolitana de Barcelona, si hi ha una localització territorial que destaca en aquesta activitat de relació amb parents i amics, és la de l'espai més proper a la residència principal: en la taula V.1. es pot veure

---

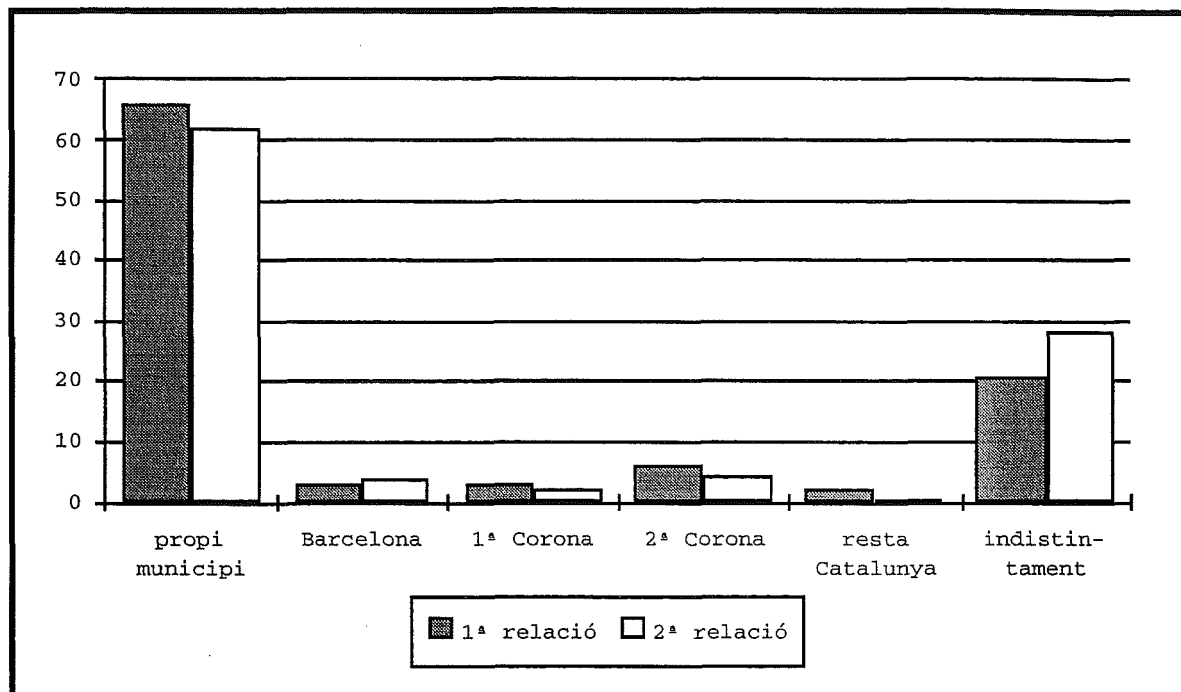
³⁷⁸ Vegeu Pallarès i Riera (1991).

com el propi barri de residència, els altres barris del municipi i la mateixa escala sumen el 65,7% de les persones entrevistades que tenen relacions. L'altra cosa que cal destacar és que una mica més del 25% de les persones entrevistades no donen una localització territorial concreta per aquesta mena de relacions. Així mateix, cal dir que menys del 9% de la població especifica un municipi diferent del de residència pel que fa a les relacions amb gent de fora de la llar, i que quan se cita algun municipi en concret, aquest és el de Barcelona, seguit pels de l'Hospitalet de Llobregat, Santa Coloma de Gramenet, Sabadell, Granollers, Badalona i Cornellà de Llobregat. Sembla haver, doncs, una relació força clara entre la grandària poblacional o de la importància funcional dels municipis i el nombre de citacions que es fa d'ells.

Si s'observen els gràfics V.4. i V.5., es pot veure que, tan pel que fa a la primera com a la segona relació fora de la llar, en conjunt destaquen les localitzacions que fan referència al propi municipi i a la resposta "indistintament". Barcelona rep al voltant del 3% de les persones que canvien de municipi i en citen algun de concret, i per corones o per grandària municipal, destaquen els municipis que formen la segona corona metropolitana i els municipis de 2.000 a 9.999 habitants, que superen a Barcelona.

Gràfic V.4

Localització de les relacions amb amics o parents fora de la llar per corones. 1990

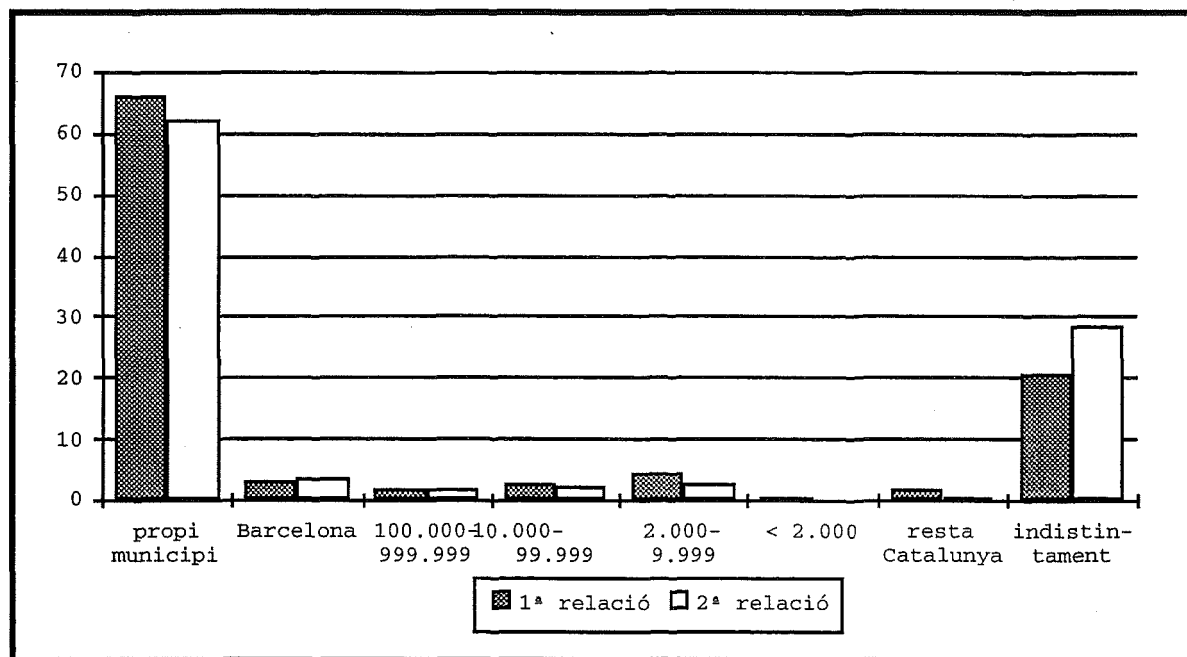

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

Les localitzacions de les entitats a les quals pertanyen les persones entrevistades del conjunt de la Regió Metropolitana de Barcelona en l'any 1990 es troben en la seva gran majoria en el barri de residència o bé en el mateix municipi. Cal assenyalar que el municipi de Barcelona representa el principal punt d'atracció fora del municipi de residència, però aquesta atracció no és en cap cas excessivament nombrosa, tal com es pot veure en la taula V.1.

Gràfic V.5.

Localització de les relacions amb amics o parents fora de la llar per grandària municipal. 1990

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

V.7. Conclusions

Agrupant les diferents activitats en els cinc grans grups establerts, a saber, treball, aprovisionament, lleure, vacances, relacions socials, es pot concloure el següent:

- La primera cosa que s'ha de tenir present és que les persones entrevistades es desplacen contínuament per a realitzar qualsevol mena d'activitat. Com és lògic, a distàncies diferents i en proporcions diferents segons les característiques dels individus i de les activitats a realitzar; però la mobilitat habitual és molta.
- De les persones entrevistades que realitzen un treball productiu i remunerat, ho fan majoritàriament en el propi municipi, encara que més en els altres barris que no pas en el propi barri de residència.
- Les persones entrevistades que compren queviures ho fan principalment en el barri de residència, mentre que per la

compra de roba i de sabates hi ha una major diversitat, encara que el propi municipi és l'àmbit principal.

c) En el conjunt de les activitats de lleure es veu una certa localització territorial més externa al barri de residència que la que es dona en la compra de queviures, havent més respostes que anomenen el centre de la població o Barcelona, i sobretot hi ha un percentatge força elevat de les persones que responen "indistintament".

d) La localització del lloc de vacances és a parts iguals per Catalunya i la resta d'Espanya; les persones que van a l'estranger continuen sent una minoria.

e) Més del 60% de les localitzacions de les relacions amb parents o amics de fora de la llar es dona en el mateix municipi de residència, però amb una més gran preferència pel propi barri de residència que pels altres barris del municipi o de la mateixa escala. La localització de les entitats o associacions a les quals pertanyen les persones entrevistades es troben majoritàriament al mateix barri de residència o en els barris propers.

En resum i conclusió, es pot dir que el propi barri de residència és on es realitzen les relacions socials més directes i la compra de queviures; el municipi on es resideix és on es localitza el lloc de treball o s'efectua la compra de roba i de sabates, que les activitats de lleure es fan en el mateix municipi o bé no tenen una localització definida, i que les vacances es fan a Catalunya o a la resta d'Espanya.

Amb el paràgraf anterior ja s'ha vist com segons l'activitat que es realitza, la localització territorial d'aquesta és diferent. Ara el que es tracta és de sumar totes les respostes de cada una de les localitzacions en totes les activitats de les què es disposa de dades. El resultat es pot veure en la taula V.18. Com es pot observar, la principal localització és el mateix barri de residència: una de cada tres possibles localitzacions d'activitats es fan en el propi barri; la segona localització són els altres barris del municipi. Si se

sumen totes les localitzacions del mateix municipi de residència (mateixa escala, mateix barri, altres barris i centre de la població) dóna el 60,4%. La segona cosa que cal destacar és la certa importància de la resposta "indistintament", amb més del 16% de les possibles localitzacions. De les localitzacions fora del municipi de residència però amb un nom concret, destaca la igualtat de Barcelona, la segona corona metropolitana i la resta de Catalunya davant de la poca importància de la primera corona metropolitana o antiga Corporació Metropolitana de Barcelona.

Taula V.18.

L'espai de vida tipus dels habitants de la Regió Metropolitana de Barcelona. 1990

	%
mateix domicili	1,2
mateix barri	31,6
altres barris	18,5
centre població	9,1
Barcelona	6,8
ciutats intermèdies (1)	1,3
resta CMB (2)	2,2
resta Regió I	2,8
altres	10,0
indistintament	16,4
no contesta	0,1
totes les localitzacions	100,0

(1) Granollers, Mataró, Sabadell i Terrassa

(2) Corporació Metropolitana de Barcelona

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

Per acabar aquest apartat, s'ha cregut convenient d'agrupar les diferents activitats segons el seu grau de realització (tal com s'indica en la taula IV.11.) en sis

categories, i aquestes s'han creuat amb les diverses possibles localitzacions territorials.

Si prenem la taula V.19., en la qual hi ha la distribució territorial de totes les activitats segons el nombre d'aquestes que realitza cada persona entrevistada, es pot veure que com menys activitats es fan, menor és el percentatge de les que es realitzen en els altres barris de la població, en la resta de Catalunya i en l'estranger. En les altres possibles localitzacions no hi ha aquesta gradació, sinó que hi ha unes ruptures que mostren les diferències entre la categoria de 1 i 6 activitats i totes les altres, amb més de sis activitats. Cal tenir present, però, que en les tres categories que fan menys activitats (menys de 10), el percentatge de realització més elevat es dona en el barri de residència, mentre que per les altres tres (que superen les 11 activitats), el percentatge més elevat es dona als altres barris del municipi.

Taula V.19.

Distribució de totes les activitats segons el lloc de realització

	1-6	7-8	9-10	11-12	13-14	15-20	totes les activitats
barri	56.2	43.3	32.5	27.5	24.3	21.4	32.8
altres barris	18.9	23.2	27.1	29.1	32.1	35.7	27.7
Barcelona	3.1	5.0	7.5	8.6	6.8	6.2	6.8
resta CMB	1.1	2.1	2.0	2.2	2.9	2.5	2.2
resta Regió I	2.2	3.2	4.1	5.0	4.6	3.7	4.1
resta Catalunya	2.3	4.2	5.6	6.2	6.8	8.3	5.7
resta Espanya	2.4	3.6	3.6	3.9	3.5	3.1	3.5
estranger	0.3	0.3	0.6	0.8	1.3	2.0	0.8
indistintament	13.5	15.1	17.0	16.7	17.7	17.1	16.4
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

En les taules que van de la V.20. a la V.23., s'encreua la localització per les activitats que fan més del 90%, entre el 40 i el 70%, entre el 10 i el 30% i menys del 8% de les persones entrevistades segons les activitats que realitzen cadascuna d'elles. En la taula V.20. es pot veure que el percentatge que es dóna per les activitats que s'efectuen en el barri de residència és més alt que el que es dóna pel conjunt de totes les activitats; a més, si per totes les activitats els percentatges varien entre el 21% i el 57%, per les activitats que fan el 90% de les persones entrevistades varien entre el 30% i el 60%. Com menys activitats es fan, més elevat és el percentatge de les que es realitzen en el barri i menys en els altres barris, a Barcelona o diuen la resposta indistintament. Cal tenir present, però, que en totes les categories d'activitats el lloc principal és el propi barri, encara que la diferència amb la localització dels altres barris o la d'indistintament es va apropant a mida que les persones entrevistades fan més activitats. Cal destacar, per finalitzar, que aquestes activitats que fan més del 90% de les persones entrevistades, ningú les realitza fora de Catalunya o a l'estranger, el que mostra la seva quotidianitat.

Taula V.20

Distribució de les activitats que fa com a mínim el 90% de les persones entrevistades segons el lloc de realització

	1-6	7-8	9-10	11-12	13-14	15-20	totes les activitats
barri	59.6	49.8	41.9	37.8	32.9	30.9	43.4
altres barris	19.7	22.8	24.4	25.5	27.6	29.8	24.3
Barcelona	2.3	3.1	4.0	4.6	4.8	5.2	3.9
resta CMB	1.0	2.0	1.6	1.6	2.0	1.7	1.7
resta RMB	2.2	2.9	3.8	4.6	3.5	2.2	3.5
resta Catalunya	0.5	0.4	0.9	0.9	1.4	1.8	0.8
resta Espanya							
estranger							
indistintament	14.7	19.0	23.4	25.0	27.8	28.4	22.4
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

La taula V.21., que mostra l'encreuament per les activitats que fan entre el 40% i el 70% de les persones entrevistades, s'observa que la localització principal de les activitats ja no és en el barri de residència sinó en els altres barris del municipi. És en l'únic interval d'activitats que això passa. Així mateix, és en aquest interval on el percentatge d'activitats que es realitzen a Barcelona és el més elevat.

Taula V.21

Distribució de les activitats que fa entre el 40 i el 70% de les persones entrevistades segons el lloc de realització

	1-6	7-8	9-10	11-12	13-14	15-20	totes les activitats
barri	43.5	32.4	21.4	18.1	15.7	13.4	21.2
altres barris	15.8	24.9	32.1	34.4	39.4	43.6	33.3
Barcelona	7.0	9.3	12.9	13.6	9.6	8.3	11.5
resta CMB	1.5	2.0	2.2	2.3	3.4	2.5	2.4
resta RMB	2.3	2.9	3.5	4.5	3.8	3.6	3.7
resta Catalunya	9.9	10.2	9.2	8.9	8.7	9.1	9.2
resta Espanya	12.8	9.6	7.4	6.6	5.5	3.9	7.1
estranger	1.3	0.9	1.4	1.4	2.2	3.8	1.6
indistintament	5.9	7.8	9.9	10.2	11.7	11.8	10.0
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

La taula V.22., que mostra l'encreuament per les activitats que fan entre el 10% i el 30% de les persones entrevistades, es pot veure que les dues relacions habituals entre la localització territorial i el nombre d'activitats (la creixent o decreixent de manera contínua segons el nombre d'activitats que es realitzen i la localització concreta) només es dona en els altres barris, ja que com més activitats es fan, més alt és el percentatge d'aquesta localització, i en la resposta indistintament i

la resta d'Espanya, en que la relació és inversa a la dita anteriorment. Les altres localitzacions mostren uns percentatges amb daltabaixos que no tenen una explicació clara.

Taula V.22.

Distribució de les activitats que fa entre el 10 i el 30% de les persones entrevistades segons el lloc de realització

	1-6	7-8	9-10	11-12	13-14	15-20	totes les activitats
barri	25.9	23.7	26.9	26.9	28.0	21.7	26.1
altres barris	14.7	15.2	15.6	22.6	26.6	33.9	22.9
Barcelona	3.8	1.1	1.3	3.1	2.6	3.4	2.5
resta CMB	1.9	4.6	4.6	5.1	3.8	3.8	4.4
resta RMB	3.0	10.6	11.6	10.2	9.6	6.7	9.7
resta Catalunya	12.5	18.1	19.2	16.5	14.9	18.0	17.0
resta Espanya	11.1	14.5	8.1	6.6	4.7	3.0	6.7
estranger	1.9		0.2	0.1			0.1
indistintament	25.2	12.2	12.5	8.9	9.8	9.5	10.6
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

De la taula V.23., que mostra l'encreuament per les activitats que fan menys del 8% dels individus entrevistats, no es pot deduir cap relació entre el nombre d'activitats i la seva localització, possiblement perquè no hi ha una excessiva significació estadística: no s'ha d'oblidar que aquestes activitats són molt minoritàries, i que al llarg de la tesi no s'han tingut excessivament en compte. Però el que sí que cal assenyalar és que els primers llocs citats són les localitzacions del propi municipi, seguits per la resta de Catalunya i l'indistintament.

Taula V.23.

Distribució de les activitats que fa menys del 8% de les persones entrevistades segons el lloc de realització

	1-6	7-8	9-10	11-12	13-14	15-20	totes les activitats
barri	51.2		21.4	23.5	26.5	22.5	23.8
altres barris		21.8	16.0	20.3	20.0	28.3	22.4
Barcelona			3.5	3.9	6.3	5.0	5.0
resta CMB			1.6	1.1	2.5	2.9	2.2
resta Regió I			3.4	5.5	6.3	4.0	5.0
resta Catalunya		21.8	25.5	15.8	10.5	10.7	13.2
resta Espanya	48.8	21.8	10.9	9.9	7.3	7.8	8.7
estranger		12.8	4.5	4.5	4.5	3.7	4.3
indistintament		21.8	13.2	15.5	16.1	15.1	15.4
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

En resum, i per finalitzar aquest capítol V., es pot dir que l'espai de vida dels habitants de la Regió Metropolitana de Barcelona està marcat per una certa proximitat a l'habitatge de residència. Una part important de les activitats d'aprovisionament, o bé les relacions amb amics i parents es fan principalment en el barri. Una part de les activitats de lleure o de les associacions a les quals es pertany, també. És la localització del treball, així com algunes activitats de lleure, les que superen el límit del barri. I és amb les vacances que es deixa aquest espai viscut quotidianament. Amb tot, a part d'aquesta proximitat de les activitats al lloc de residència, destaquen una sèrie de punts centrals dins de la Regió Metropolitana de Barcelona, com la mateixa Barcelona, centre d'atracció de moltes activitats (treball, compra de roba i sabates, lloc que s'ensenya a parents i amics, lloc on es vénen a realitzar diverses activitats de lleure...), o com Granollers i Sabadell, que conformen dos centres molt més petis que no pas Barcelona, però que també ofereixen

atraccions similars. De fet, la Regió Metropolitana de Barcelona, tal com es desprèn de les dades analitzades fins ara, només té una certa especialització pel que fa a la localització dels llocs de treball, que es troben majoritàriament a Barcelona i als municipis de la primera corona metropolitana, i als atractius de certes activitats de lleure a Granollers, Sabadell, i possiblement Castelldefels. En qualsevol cas, el concepte de barri per les grans ciutats, i el de poble o municipi per les aglomeracions mitjanes, emmarquen una part de les activitats fonamentals dels habitants de la Regió Metropolitana de Barcelona, però també cal tenir present que si bé el barri és la localització amb un percentatge més elevat (al voltant del 33%), la majoria de les activitats (el 67%) es fan fora del barri, i per tant, en un territori més ampli que no pas el que podria pensar-se a partir d'una ullada massa ràpida d'aquestes xifres. I si bé la majoria de les activitats quotidianes es fan habitualment en el barri, una part molt important d'aquestes activitats quotidianes es fan fora: el treball remunerat i les activitats de lleure relacionades amb els caps de setmana en són mostres clares.

VI. L'ESPAI DE VIDA DELS HABITANTS DE LA REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA SEGONS LES SEVES CARACTERÍSTIQUES SOCIALS I ECONÒMIQUES

Un altre objectiu que pretén aquest tesi és el de mostrar que l'espai de vida dels individus és diferent segons les seves característiques socials i econòmiques.

L'edat, el sexe, el lloc de residència actual, la situació de la persona entrevistada dins la llar (com una aproximació al cicle de vida), la relació amb l'activitat, la categoria socioeconòmica i el nivell cultural de cada individu seran les variables d'identitat bàsiques que es creuaran amb els llocs on es realitzen les diverses activitats. Aquests encreuaments permetran veure com segons es modifiquen les categories de les variables, també es modifica la localització espacial de les activitats i la grandària territorial de l'espai de vida. Es tracta, doncs, de conèixer quin és l'ús quotidià del territori que en fan els diferents grups socials dels habitants de la Regió Metropolitana.

En els capítols IV. i V. s'han tractat dos temes: les activitats que realitzen els habitants de la Regió Metropolitana de Barcelona i la localització territorial de dites activitats pel conjunt de les persones entrevistades. En aquest capítol VI. es tracta de mostrar que efectuar -o no- determinada activitat, així com la seva localització espacial varia segons una sèrie de característiques socials i econòmiques de les persones entrevistades. Així mateix, la comparació de la taula V.18., que mostra l'espai de vida tipus del conjunt dels habitants de la Regió Metropolitana de Barcelona, amb les taules que mostren l'espai de vida per cadascuna de les variables d'identitat que s'han triat, permetrà veure si hi ha diferències en l'ús del territori i en la construcció de l'espai de vida.

S'ha de tenir present que aquest capítol és el resultat de l'anàlisi dels encreuaments que s'han fet entre cadascuna de les variables d'identitat (set) per cadascuna

de les activitats (vint-i-tres). Això fa que el nombre de taules resultants sigui de 161. S'ha cregut convenient descartar les que no complien uns certs requisits de significació estadística, així com algunes de les categories de les variables d'identitat que no agrupaven a un número de persones entrevistades suficients. De totes formes, el resultat d'aquest procés d'eliminació ha estat el manteniment de 96 taules, que s'han inclòs en l'annex.³⁷⁹ No s'ha cregut convenient incloure el comentari de totes aquestes 96 taules, ja que el resultat seria excessivament enfarfegador, i possiblement avorrit. Però el fet que no s'hagi inclòs no vol dir que no s'hagi realitzat, ja que si no s'hagués fet, les generalitzacions, hipòtesis i suggeriments que aquí s'apunten no haurien estat possibles. Així doncs, en cada apartat s'ha deixat gairebé sempre una única taula, que és la síntesi de tots els encreuaments per cada variable d'identitat, i mostra l'espai de vida tipus per cada categoria.

VI.1. L'espai de vida segons el sexe

En molts treballs que tracten les diferències en relació al treball segons el gènere es mostra com les dones treballen més a prop del lloc de residència que no pas els homes.³⁸⁰ Les dades obtingudes de l'Enquesta Metropolitana de 1990 també mostren aquest fet, ja que els percentatges de dones que treballen són més elevats per les localitzacions del mateix domicili, el barri de residència o altres barris del mateix municipi, mentre que pels homes els percentatges són més elevats per les localitzacions de fora del municipi. Així mateix, mentre que per cada 100 homes que treballen només hi ha 60 dones, el 53% de les persones que treballen en el propi domicili i el 51,2% de

---

³⁷⁹ Vegeu les taules de l'annex A.VI.1. fins a A.VI.96.

³⁸⁰ Pel cas de l'antiga Corporació Metropolitana de Barcelona, vegeu Clos (1986).

les que treballen en el mateix barri de residència són dones (vegeu la taula VI.1.).

Les explicacions que s'acostumen a donar a aquest fet és que els homes tenen més mobilitat perquè tenen menys obligacions a la llar com ara la cura dels infants, les feines de casa, anar a comprar queviures. El fet que aquest tipus de feina encara ara sigui majoritàriament efectuats per les dones fa que les que treballen fora de casa hagin de combinar aquestes feines de reproducció social amb el treball remunerat, raó per la qual les feines de les dones estan més a prop del domicili per tal de que la seva vida quotidiana no sigui més complicada a causa de utilitzar massa temps pel trajecte habitatge-treball. Una altra raó que s'acostuma a donar és que per a realitzar el trajecte entre el domicili i el lloc de treball, els homes tenen una major disponibilitat dels vehicles particulars, mentre que les dones fan un major ús del transport públic, amb les restriccions d'espai i temps que això suposa.

Taula VI.1

Percentatge d'homes i de dones que treballen a cada localització

	homes	dones		
mateix domicili	47,3	52,7	100,0	(93)
mateix barri	48,8	51,2	100,0	(512)
altres barris	59,5	40,5	100,0	(1.054)
Barcelona	67,7	32,3	100,0	(288)
resta CMB	70,7	29,3	100,0	(249)
resta RMB	74,8	25,2	100,0	(262)
resta Catalunya	88,0	12,0	100,0	(25)
irregular	92,4	7,6	100,0	(92)

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

La taula VI.1. mostra el que s'ha dit anteriorment: mentre que en les localitzacions més properes al domicili són majoritàries les dones, a partir de la resposta "altres barris" ja són majoritaris els homes, fins arribar a l'extrem que les diferències més grans es donen en les localitzacions de "resta de Catalunya" i "irregular", on nou de cada deu persones que es desplacen vers aquestes són homes.

En resum, el que s'ha de tenir present és que el 57.8% dels homes treballen en el mateix municipi de residència per un 75,3% de les dones.

No hi ha diferències importants pel que fa al lloc de realització de les activitats de compra de queviures o de roba i sabates segons el sexe. Per ambdues activitats s'observa que al "mateix barri de residència" hi van en un percentatge lleugerament més elevat les dones més que no pas els homes, mentre que la localització "indistintament" succeeix a l'inrevés.³⁸¹

El que és interessant, però, es veure com per ambdues activitats, la localització és gairebé idèntica per ambdós sexes. Potser cal tenir present que l'aprovisionament de queviures i de roba i sabates és una activitat prou bàsica com perquè les realitzin gairebé la totalitat de les persones entrevistades i com perquè no hi hagi diferències territorials en la seva localització.

Les dades de l'Enquesta Metropolitana de 1990 mostren que no hi ha diferències importants pel que fa a la localització dels llocs de lleure per sexe.³⁸²

Pel que fa a l'activitat de passejar i de mirar botigues, les dones van més al mateix barri o al centre de la pròpia població que no pas els homes. Si comptem els qui fan aquesta activitat en el propi municipi, pels homes és el 65,7% i per les dones el 71,5%. La principal diferència

---

³⁸¹ Vegeu la taula A.VI.2.

³⁸² Vegeu les taules A.VI.3. fins A.VI.6.

es dóna en la resposta "indistintament", ja que hi ha 6 punts més pels homes.

Només s'han tingut en consideració les dues primeres activitats de lleure que es realitzen fora de casa, ja que les altres tres afecten a molt poca població; i per tant no són estadísticament significatives. Pel que fa a aquestes dues activitats, no hi ha grans diferències entre els homes i les dones; en tot cas, es torna a repetir el major pes pels homes dels qui responen "indistintament" i del major pes per les dones del propi barri, dels barris veïns o del centre de la població. Així mateix, tampoc hi ha grans diferències entre la primera i la segona activitat, excepte un lleuger augment en ambdós sexes de l'allunyament del lloc de residència de la localització de la segona activitat respecte la primera.

Pel que fa als llocs que s'ensenyen a parents i amics tampoc hi ha diferències per sexe, tant pel que fa al primer lloc citat com al segon. La principal diferència que hi ha es dóna entre el primer lloc i el segon que s'ensenya, ja que pel segon lloc citat hi ha una disminució del propi barri i del centre de la població per un augment dels altres barris i de Barcelona; aquesta diferència es dóna per ambdós sexes.

Hi ha diferències per sexe pel que fa a la pràctica de l'esport: els homes l'acostumen a realitzar més lluny del lloc de residència que les dones; així mateix, una de cada dues dones que practiquen esport el realitza al barri de residència, per un de cada tres homes.

En resum: la localització de les activitats de lleure no presenten grans diferències per sexe. El fet que no hi hagi diferències importants, però, no ha d'amagar que en totes les activitats de lleure les dones les realitzen més a prop de la residència que no pas els homes; així mateix, els homes mostren gairebé sempre un pes superior en la resposta "indistintament", cosa que ve a mostrar una major mobilitat i una menor responsabilitat per a realitzar altres activitats, ja que el fet de no concretar el lloc

vol dir que no tenen tantes restriccions com les dones per a disposar del seu temps lliure.

No es pot dir que hi hagi diferències significatives per sexe pel que fa a la localització de les residències secundàries o al lloc on es passen les vacances: habitualment, les parelles fan aquestes activitats junts, i per tant si el 84,7% de les persones entrevistades viuen en una llar i són membres d'una parella, és de suposar que ambdós individus coincideixin en el territori a l'hora d'efectuar aquestes activitats.

Malgrat aquesta afirmació, hi ha subtils diferències pel que fa a la localització de la residència secundària: les dones tenen el percentatge més elevat a les comarques costaneres de Catalunya, a una important diferència respecte de les altres possibles localitzacions; en canvi, els homes tenen una distribució similar a les comarques costaneres, a la resta de Regió Metropolitana de Barcelona, a la resta de Catalunya i a la resta d'Espanya, amb uns percentatges que varien del 19.6% al 24.4%.³⁸³

Pel que fa al lloc de vacances, tampoc hi ha excessives diferències entre ambdós sexes, encara que els homes mostren una menor llunyania en les seves destinacions: el percentatge pels homes que no surten del municipi és més gran que no pas el percentatge de les dones, mentre que a la resta d'Espanya i a l'estranger va un percentatge més elevat de dones que no pas d'homes. Això pot ser degut, tal vegada, al més elevat nombre de dones solteres i vídues que no pas d'homes, i que les vacances les realitzin en viatges organitzats o vagin a casa de parents (respectivament). En resum es pot dir que no hi ha grans diferències per sexe pel que fa al lloc de vacances.

Les relacions amb altres persones de fora la llar mostra una important diferència entre els homes i les dones: el pes important de la pròpia escala en les dones respecte als homes, i l'"indistintament" dels homes

---

³⁸³ Vegeu la taula A.VI.7.

respecte les dones. Totes les altres possibles localitzacions d'aquestes relacions són força similars.

Ja s'ha comentat la diferència entre homes i dones pel que fa a la pertinència d'associacions. A això s'ha d'afegir, a més, una diferent localització. Les dones majoritàriament pertanyen a associacions del barri de residència: més del 50% en la primera entitat a la què pertanyen i més del 61% en la segona, per menys del 40% en la primera i del 45% de la segona pels homes. Els homes en general estan més allunyats del lloc de residència que no pas les dones.

La taula VI.2. mostra l'espai de vida tipus per sexe, elaborat de la mateixa manera que la taula V.18., que fa referència a tota la població. De fet, aquesta taula VI.2. no hauria estat necessària fer-la, ja que com s'ha anat dient al llarg d'aquest apartat VI.1., les diferències per sexe pel que fa a la localització de les distintes activitats són poc importants.

La taula VI.2. mostra poques diferències entre els homes i les dones per cadascuna de les possibles localitzacions; el que passa és que en gairebé totes les localitzacions territorials d'aquestes activitats els homes mostren uns percentatges més alts en els llocs de fora del municipi de residència o en la resposta "indistintament", mentre que les dones tenen uns percentatges més elevats en les localitzacions més properes al domicili de residència. El fet que les diferències siguin mínimes, doncs, no ha de fer oblidar que el conjunt de l'espai de vida tipus de les dones és més reduït que el dels homes, a causa, com ja s'ha apuntat en parlar de la localització del lloc de treball, de les múltiples activitats de la dona per al manteniment de la llar, que els homes no realitzen ni de bon tros amb tanta freqüència ni assiduïtat com les dones, i que per tant, els permet de tenir més temps lliure, sense obligacions, i no tenen tantes restriccions a l'hora d'escollir localitzacions que consumeixen més temps en el desplaçament.

Taula VI.2.

L'espai de vida tipus dels habitants de la Regió Metropolitana de Barcelona per sexe. 1990

	homes	dones
mateix domicili	0,9	1,6
mateix barri	30,3	33,0
altres barris	19,4	17,5
centre població	8,6	9,7
Barcelona	6,9	6,6
ciutats intermèdies	2,6	1,7
resta CMB	1,2	1,3
resta RMB	3,0	2,6
altres	10,0	10,1
indistintament	17,0	15,8
no contesta	0,1	0,1
	100.0	100.0

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

VI.2. L'espai de vida segons l'edat

La localització del lloc de treball segons l'edat no mostra grans diferències, a excepció dels grup de majors de 64 anys, que en tant inclou pocs individus (només 35), és estadísticament poc significatiu.

En els quatre grups d'edats utilitzats destaca la forma similar com es distribueixen els percentatges de localització del treball:³⁸⁴ el percentatge més elevat es dona en els altres barris del municipi seguit pel propi barri de residència; entre aquestes dues localitzacions s'agrupen entre el 57% i el 67% de les destinacions. Hi ha diferències malgrat aquesta similitud, però no hi ha cap relació clara entre l'edat i la localització del treball. Una única generalització és que el grup d'adults grans (50-

³⁸⁴ Vegeu la taula A.VI.11.

64 anys) treballen més al municipi que els altres tres grups, i que aquests tres grups, inversament, tenen uns percentatges més elevats que el d'adults grans pel que fa a les localitzacions de fora del municipi, com són les de Barcelona, resta de la CMB i resta de la Regió Metropolitana de Barcelona.

La relació entre l'edat i el lloc on es compren els queviures és força clara i evident: a mida que l'edat augmenta, el percentatge de qui realitza aquesta activitat en el barri de residència augmenta, mentre que en les altres localitzacions succeeix a l'inrevés.³⁸⁵ De totes formes, el que destaca més és la similitud en la distribució de les localitzacions en totes les edats.

Pel que fa a la relació entre la localització de la compra de roba i de sabates i l'edat, és la mateixa que s'ha dit en el paràgraf anterior: com més edat es té, més es compra en el barri o en altres barris de la població, i menys al centre de la població, a Barcelona o a les ciutats intermèdies, i no cal dir que a la localització tan poc concreta de l'"indistintament". De totes formes, malgrat aquestes diferències s'ha de tornar a dir el que s'ha dit pel lloc de compra de queviures, i és el fet que cal assenyalar la important similitud de cada edat pel que fa a la distribució de percentatges en cada localització. Només cal destacar la important variació en el propi barri (29,2% les edats més joves pel 53,6% les més grans) i en la localització de l'"indistintament" (35,9% les edats més joves pel 23,3% de les més grans).

Les dues activitats que fan referència a l'aprovisionament mostren una diferència important entre elles: els queviures es compren principalment en el barri de residència per totes les edats, mentre que en la compra de roba i de sabates, la importància del propi barri de residència varia molt segons l'edat i en cap cas arriba a

---

³⁸⁵ Vegeu la taula A.VI.12.

tenir uns percentatges tan alts com els que hi ha en la compra de queviures.

En l'activitat de passejar i mirar botigues apareixen les primeres grans diferències segons l'edat:³⁸⁶ les edats més joves es queden en uns percentatges molt baixos en el propi barri de residència o en els altres barris del municipi, i són, com sembla lògic amb aquesta primera constatació les persones que tenen els percentatges més elevats -o dels més elevats- en les altres localitzacions. A l'altre extrem es troben les persones més grans, que tenen un comportament del tot contrari al descrit per les joves: la majoria (prop del 58%) passegen pel barri, o bé als altres barris i al centre de la població (28,5% en conjunt); cal destacar que no arriba al 5% de les persones majors de 64 anys que declaren anar a passejar per algun punt concret de fora del municipi, mentre que les persones més joves ho fan gairebé en un 25%.

Així doncs, es veu que la localització del lloc de passeig és clarament diferent segons l'edat: el grup d'edat de persones velles passegen al barri, les persones d'edats joves al centre de la població o a Barcelona, i les diferents classes de persones adultes mostren una transició entre aquests dos extrems segons l'edat que tenen.

Pel que fa a la localització de la primera i de la segona activitat de lleure fora de casa, els diferents grups d'edats mostren una distribució força similar a la descrita pel lloc de passeig: com més edat es té, més elevat és el percentatge de les persones que realitzen aquesta activitat en el barri de residència: les persones més grans de 64 anys superen el 50% tant en la primera com en la segona activitat, mentre que les més joves no arriben ni al 15%. Així mateix, l'atracció del centre de la població, de Barcelona i de la resta de la Regió Metropolitana de Barcelona també varia amb l'edat: és el grup de joves el que té els percentatges més elevats,

---

³⁸⁶ Vegeu la taula A.VI.14.

mentre que el grup de vells tenen els més baixos. Destaca la importància de les persones que responen indistintament en les edats joves i adultes.

La localització del lloc on es realitza l'esport també marca una relació entre edat i lloc: com més edat, més s'efectua aquesta activitat en el barri; les persones més grans de 64 anys practiquen esport en el barri en un 57,5%, mentre que les menors de 24 anys ho fan en un 34,8%.³⁸⁷ La relació és contrària pel que fa a la localització en altres barris del municipi, ja que el grup de més joves hi va gairebé en un 40% dels casos, mentre que el grup de persones més grans no arriben al 23%. Les altres edats tenen un comportament que es troba entre aquests dos extrems segons el grup al qual fem referència.

El que cal tenir present, doncs, com resum d'aquest punt, és la relació entre l'edat i la localització de l'activitat: les persones més grans efectuen principalment les activitats en el barri de residència, i com més jove és la persona entrevistada, els percentatges que mostren una major llunyania del barri de residència són més elevats.

La localització de les residències secundàries no mostra cap mena de relació amb l'edat. En canvi, sí que hi ha una forta relació entre el lloc d'anar de vacances i l'edat: com més edat es té, menor és el percentatge de les persones que es queden en el municipi durant el període de vacances.³⁸⁸ De fet, no deixa de ser sorprenent aquesta relació, ja que es podria pressuposar que haurien de ser les persones més joves les que marxen més de vacances per les mateixes raons que poden explicar una més gran diversitat de localitzacions del grup de joves a l'hora de realitzar les seves activitats durant el temps de lleure que no pas del grup de persones velles.

Però un cop conegut aquest fet no esperat, si que s'acompleix el fet que com més edat es té, més propera és

---

³⁸⁷ Vegeu la taula A.VI.17.

³⁸⁸ Vegeu la taula A.VI.21.

la destinació de les vacances: el grup de més grans de 64 anys tenen com destinació principal Catalunya, amb més del 56%, mentre que el grup de 25-29 anys no arriba al 35%; per contra les persones que van més a l'estranger són el grup de 25-29 anys, amb més del 15%, per menys del 4% del grup dels més grans.

Així doncs, cal veure en l'espai de les vacances dos fets pel que fa a l'edat: les persones més grans són les que es mouen més però es queden més a prop; i com més disminueix l'edat, el percentatge de les persones que no marxen augmenta, però les que ho fan se'n van més lluny.

La localització de les relacions amb parents i amics de fora de la llar mostra una distribució per edats força similar a totes elles: un percentatge discret de relacions a l'escala, encara que com més edat més elevat és aquest; per tots els grups d'edats, el percentatge principal de la primera relació es dona dins del barri, seguit per les persones que responen altres barris i indistintament. Les altres localitzacions són poc importants.³⁸⁹

Si es compara la primera amb la segona relació, es pot veure que hi ha unes certes diferències, malgrat l'esquema abans citat es repeteix també en la segona relació. La primera diferència és la forta dispersió en les localitzacions de les relacions pel que fa a la mateixa escala, el barri, els altres barris i indistintament pel que fa a la segona relació respecte la primera, en la que els percentatges són poc dispersos.

La segona diferència és l'existència d'un grup d'edats, el de 25-29 anys, que en la segona relació la distribució és molt diferent dels altres grups d'edats, així com també a totes les distribucions que es donen en la primera relació; en tots els casos de la primera i de la segona relació, si s'exceptua la resposta "indistintament", el percentatge més alt de relacions sempre es dona en el

---

³⁸⁹ Vegeu la taula A.VI.22.

barri; l'excepció és el grup de 25-29 anys en la segona relació, que diu que la té en altres barris.

La tercera diferència és la disminució dels percentatges que mostren una localització més llunyana al barri, així com l'augment de les persones que responen indistintament en gairebé totes les edats excepte en les més grans de 64 anys. Aquest darrer grup és el que possiblement mostra més aquesta aproximació al domicili de residència, ja que el 69% de les persones que tenen aquesta edat i tenen una segona relació, la tenen en el barri o en la mateixa escala.

Si bé no hi ha una relació clara entre l'edat i la localització de les relacions fora de la llar, sí que es pot insinuar que les persones que tenen més edat tenen uns percentatges més alts en les localitzacions properes al domicili que no pas les més joves.

Entre l'edat i la localització de la participació en entitats i associacions sí que hi ha una relació força clara. Els dos grups d'edats més joves (els menors de 24 anys i els de 25-29 anys) tenen uns percentatges força baixos pel que fa a la localització d'aquest tipus d'activitat en el propi barri, essent fins i tot inferior als percentatges que s'obtenen per la resposta d'altres barris; així mateix, aquests grups de joves són els que tenen els percentatges més alts dels qui fan aquesta activitat a Barcelona, la resta de la Regió Metropolitana de Barcelona o a la resta de Catalunya. En canvi, els grups majors de 30 anys tenen el percentatge més elevat de localització d'aquesta activitat en el propi barri, seguit pels altres barris del mateix municipi. És de destacar, però, el grup dels més grans de 64 anys, ja que més de 2 de cada 3 de les persones que participen en associacions ho fan en el barri de residència.³⁹⁰

Les dades de la taula VI.3. confirmen la hipòtesi que es tenia al principi del treball: com més joves són els

---

³⁹⁰ Vegeu la taula A.VI.10.

individus, més tendència es té a realitzar les diferents activitats més lluny del lloc de residència; com més edat, les activitats es realitzen més pròximes a l'habitatge.

Gairebé la meitat de les persones majors de 64 anys efectuen les seves activitats en el propi barri de residència, mentre que les que tenen menys de 50 anys tot just ho fan en una quarta part. Les persones menors de 24 anys, a més, tenen una localització d'activitats important en Barcelona.

Taula VI.3

L'espai de vida tipus dels habitants de la Regió Metropolitana de Barcelona segons l'edat

	<24	25-29	30-49	50-64	>64
mateix domicili	0.4	0.6	1.0	1.6	2.6
mateix barri	24.4	23.3	28.6	35.5	45.9
altres barris	19.3	20.2	18.2	18.7	15.8
centre població	10.3	10.0	9.3	8.8	7.3
Barcelona	9.5	6.8	8.0	5.2	2.8
ciutats intermèdies	1.4	2.3	1.4	1.0	0.7
resta CMB	2.0	2.5	2.6	2.3	1.2
resta RMB	3.4	3.6	2.7	1.9	1.8
altres	10.0	11.0	10.7	10.8	9.6
indistintament	19.2	19.6	17.4	14.2	12.2
no contesta	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

De fet, es pot dir que hi ha tres grups d'edats força diferents: el primer és el dels més grans de 64 anys, que són les persones que fan més activitats en el propi barri i en el propi municipi (45,9% i 69,0% respectivament) i les que en fan menys en la localització "indistintament". El segon grup el conformen les persones que tenen menys de 50 anys, que si es comparen amb les anteriors es veu com fan

poques activitats en el barri o en el municipi, i com menys edat, menys activitats en les proximitats de la residència. El tercer grup el formen les persones que tenen entre 50 i 64 anys, que representen un punt intermedi entre els dos anteriors.

VI.3. L'espai de vida segons la relació amb l'activitat econòmica

Pel que fa a l'espai del treball, com només hi ha un grup de persones entrevistades que treballa, l'explicació de la localització de l'espai del treball és idèntica a la que s'ha fet en el punt V.2. Per tant, el percentatge més elevat es dona en els altres barris del municipi seguit pel propi barri de residència, essent les altres localitzacions menys o gens importants (cas de resta de Catalunya o irregular).

Pel que fa a l'activitat d'anar a comprar queviures, aquesta acostuma a tenir una distribució territorial força homogènia per gairebé totes les categories de cada variable d'identitat que s'han utilitzat en aquest treball. Així doncs, en la majoria de casos es compren les begudes i el menjar en el barri de residència, o en el seu defecte, es respon "indistintament". Això és el que succeeix també en aquest cas pels grups en relació a l'activitat econòmica que tenen una certa significació estadística.³⁹¹

Amb l'activitat de compra de roba i sabates es pot intuir un comportament diferenciat de les persones que treballen i de les que estudien respecte els altres grups, ja que els dos grups citats són els que tenen els percentatges més baixos en el barri i els tenen més elevats pel que fa al centre de la població, Barcelona, a les ciutats intermèdies o en l'indistintament. Malgrat aquesta important diferència, cal destacar que la distribució territorial és força similar en tots els grups assenyalats; només destaca la variació del percentatge de les persones

---

³⁹¹ Vegeu la taula A.VI.25.

que compren al barri o de les que no tenen lloc fix segons la seva relació amb l'activitat.³⁹²

La relació entre les activitats de lleure i la mena d'activitat que es realitza també mostra unes certes generalitats. Per exemple, les persones que són estudiants no passen gairebé mai pel barri de residència ni pels altres barris del municipi, i tenen els percentatges més alts pel que fa al passeig pel centre de la població, Barcelona, ciutats intermèdies i "indistintament". A l'altre extrem es troben les persones jubilades i incapacitades, que són les que es queden més al barri, gairebé no van a Barcelona i tenen els percentatges més baixos pel que fa a l'"indistintament". Entre mig d'ambdós extrems hi ha les mestresses de casa, que tenen una distribució territorial més semblant a la de les persones jubilades i incapacitades, encara que van força més al centre que no pas aquelles, i les persones que treballen o estan aturades, que tenen una distribució territorial pel que fa al passeig més similar a la del grup d'estudiants, però sense arribar als seus extrems.³⁹³

La distribució de la localització on es realitza tant la primera com la segona activitat de lleure fora de casa són força similars: una important dispersió pel que fa a les persones que responen que efectuen aquestes activitats en el barri de residència (el 14,7% de les persones que estan estudiant pel 59,2% de les incapacitades) o bé indistintament (el 44,1% de les que estudien pel 10,2% de les persones incapacitades), i una gran similitud en les altres possibles localitzacions. Cal afegir, però, que la segona activitat té en gairebé totes les localitzacions una major diversitat entre el màxim i el mínim percentatge que mostren les diferents categories.³⁹⁴

---

³⁹² Vegeu la taula A.VI.26.

³⁹³ Vegeu la taula A.VI.27.

³⁹⁴ Vegeu les taules A.VI.28 i A.VI.29.

S'ha de dir que les persones que estudien i les que treballen són les que menys efectuen aquestes activitats de lleure en el propi barri de residència, i que són les qui més la fan a Barcelona o bé no tenen lloc fix per a realitzar-les. A l'altre extrem es troben les persones jubilades i incapacitades, la meitat de les quals les realitzen en el propi barri. Pel que fa als altres grups, la localització territorial de les activitats de lleure de les persones aturades s'assemblen més a les que treballen i a les que estudien, mentre que les de les mestresses de casa s'assemblen més a les de les persones jubilades i incapacitades.

Pel que fa a la localització dels llocs on es porten a amics i parents a veure coses, hi ha, tant en la primera com en la segona possible resposta, una distribució força similar per totes les categories. Destaquen tres localitzacions importants: els altres barris del municipi de residència, el centre de la població i Barcelona; per contra, les altres possibles localitzacions no tenen excessiva importància, i només destaca el barri de residència.

De fet, de totes les distribucions possibles segons la relació amb l'activitat, només destaca la de les persones que estudien, on es pot veure una més gran importància del centre de la població més que qualsevol altre localització, cosa que no passa en cap altra situació d'aquesta taula, ja que el que s'ensenya més en els altres casos són els altres barris de la població on es viu.³⁹⁵

En les cinc categories utilitzades pel que fa a la distribució territorial del lloc on s'efectua l'esport, es poden veure tres comportaments distints: el primer el formen les mestresses de casa i les persones jubilades, que practiquen l'esport principalment en el barri de residència; el segon el formen les persones que estudien, que practiquen l'esport principalment en altres barris dels

---

³⁹⁵ Vegeu la taula A.VI.30.

municipi; el tercer el formen el grup de qui treballa o estan en atur, que tenen un percentatge idèntic pel barri i pels altres barris. Les altres localitzacions no tenen excessiva importància, i només destaca la resposta "indistintament" en totes les situacions de relació amb l'activitat.³⁹⁶

Les taules de l'annex A.VI.33 i A.VI.34 mostren la distribució de les persones entrevistades per les diferents localitzacions possibles pel que fa a les residències secundàries i al lloc de vacances més llargues segons la seva relació amb l'activitat econòmica. Si bé en el primer cas no hi ha cap mena de relació clara, en el segon sí que hi és. Per exemple, les persones que més es queden al municipi de residència són les que treballen, mentre que les altres categories tenen uns percentatges força més baixos. Així mateix, els percentatges més elevats de les persones que passen les vacances a l'estranger es donen entre les que treballen i les que estudien, cosa que es pot explicar en el primer cas pels ingressos que obtenen i en el segon per la suposada relació entre joventut i el procés de socialització que implica conèixer i adoptar el sistema de valors de la societat, i que té en els viatges a l'estranger un clar exponent d'aquest ritm de pas, a més d'un cert risc i d'un cert mite d'aventura.

Pel que fa a l'espai de les relacions socials queden clares les diferències entre les persones que tenen l'espai més ampli i les que el tenen més reduït. Les persones que es relacionen amb gent de fora del domicili amb percentatges més elevats pel que fa a localitzacions més allunyades de la residència, trobem la categoria de les persones que treballen, seguits pel grup de les persones en atur. A l'altre extrem trobem les mestresses de casa, que tenen el percentatge de relacions en la mateixa escala més elevat segons la relació amb l'activitat (més d'un 10%), seguits de les persones jubilades. Així doncs, les persones

---

³⁹⁶ Vegeu la taula A.VI.32.

que treballen són les que tenen més relacions en altres barris, a Barcelona, a la resta de la CMB o bé que no tenen una única localització específica i per tant contesten indistintament, i en l'altre tenim les mestresses de casa, que tenen la majoria de les seves relacions entre l'escala i el barri de residència. Les persones aturades i les jubilades es troben entre mig, la primera categoria més a prop de les persones que treballen i la segona de les mestresses de casa.

La mateixa bipolaritat es troba en el lloc on es localitzen les associacions i entitats de les quals formen part: la categoria de persones que treballen responen aproximadament un 35% en el barri de residència i un altre 35% pels altres barris del municipi, mentre que les persones aturades, jubilades i mestresses de casa responen amb un 50%, 61% i 65% respectivament pel mateix barri.. Com es desprèn d'aquestes xifres, és òbvia la conseqüència: les persones que treballen són les qui tenen els percentatges més elevats de localització d'aquesta activitat de relació social en els altres barris, al centre de la població, a Barcelona i a la resta de la Regió Metropolitana de Barcelona.

En la taula VI.4. queden reflectides les dades que mostren l'espai de vida tipus segons la relació amb l'activitat econòmica. La primera cosa que cal assenyalar és la diferència que hi ha entre els diferents grups segons la seva relació amb l'activitat. Per exemple, les activitats que es realitzen en el barri de residència van des del 15,6% pel grup de les persones que estudien fins el 47,6 de les persones incapacitades; les mestresses de casa i les persones jubilades s'acosten a les incapacitades, en tant tenen uns percentatges que es troben al voltant del 39%; per contra, els altres quatre grups (persones que treballen, les que estan en atur, els que fan el servei militar i les que no treballen i no busquen feina) s'apropen més a les persones que estudien, amb uns percentatges que van del 23% al 32%.

Pel que fa a les activitats que s'efectuen als altres barris de la localitat de residència, torna a haver una certa diferència entre unes categories que tenen un percentatge baix, com ara les mestresses de casa i les persones incapacitades, amb percentatges inferiors al 16.5%, mentre que les altres categories el tenen més alt: les persones que estudien i les que treballen estan al voltant del 20%, i els qui fan el servei militar o bé les persones que no treballen i no busquen feina superen el 25%.

El centre de la població és força similar per tots els grups, excepte pel de les persones que estudien, que tenen el percentatge més elevat, ja que gairebé el 13% de les seves activitats s'efectuen en aquesta localització. Així mateix la localització d'activitats a Barcelona i a indistintament és força similar a la del centre de la població, ja que les categories que mostren uns percentatges més alts són les persones que estudien, mentre que les mestresses de casa i les persones jubilades tenen els més baixos, sense comptar les persones incapacitades, que són les qui s'allunyen menys del barri.

La darrera cosa que cal dir és que les dades referents a les persones entrevistades que fan el servei militar o bé aquelles que no treballen i no busquen feina, no tenen cap significació estadística per la raó dels pocs individus que componen els esmentats grups (7 i 26 respectivament). Però malgrat aquesta no significació estadística, els resultats no s'allunyen en excés del que mostren els altres grups en relació a l'activitat.

En resum es pot dir que hi ha tres grups que realitzen les seves activitats prop del barri de residència: les mestresses de casa, que amb les obligacions de la llar i de la família disposen de moltes mitges hores de temps lliure que no les permeten allunyar-se del barri; les persones jubilades, que per l'edat tenen més dificultats per desplaçar-se; i les incapacitades, que a causa de les seves discapacitats i d'un entorn urbà poc favorable al seu

desplaçament tenen o bé dificultats o bé la impossibilitat d'anar fora de l'entorn més proper a la residència. Així mateix, hi ha un grup especialment mòbil, el de les persones que estudien. I finalment hi ha les persones que treballen i les que estan en atur, que tenen un espai de vida tipus entremig dels altres dos.

Taula VI.4

L'espai de vida tipus dels habitants de la Regió Metropolitana de Barcelona segons la relació amb l'activitat

	1	2	3	4	5	6	7	8
domicili	0.9	0.8	2.0	2.2	0.1	1.0	2.7	0.0
barri	26.6	30.7	38.4	39.1	15.6	28.6	42.6	23.9
altres barris	20.1	17.3	14.8	18.6	20.0	26.5	16.2	25.4
centre població	8.9	10.7	9.5	8.9	12.8	12.8	9.4	13.4
Barcelona	7.6	8.1	6.2	3.4	9.3	3.1	3.9	7.5
resta CMB	2.4	1.3	0.9	1.7	2.3	2.0	0.5	3.0
ciutats intermèdies	1.3	0.5	0.5	1.3	1.9	0.0	0.4	0.0
resta RMB	4.0	3.4	3.0	1.1	2.2	2.6	2.5	1.5
altres	10.4	9.1	10.2	9.0	13.0	10.7	9.2	7.5
indistintament	17.6	18.0	14.3	14.5	22.7	12.8	12.5	17.9
no contesta	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.0	0.0	0.0
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

1: treballen; 2: en atur; 3: mestressa de casa; 4: persones jubilades; 5: persones que estudien; 6: no treballen i no busquen treball; 7: persones incapacitades; 8: servei militar

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

VI.4. L'espai de vida segons el nivell dels estudis acabats

Els quatre nivells d'estudis acabats per les persones entrevistades de l'Enquesta Metropolitana responen a una classificació força habitual en aquesta mena de treballs.

Les persones sense estudis inclouen tant a les persones analfabetes com la manca d'estudis primaris complets; com és obvi, majoritàriament corresponen a persones grans que quan eren joves no van poder accedir a l'escolarització; també s'ha de tenir present que l'analfabetisme funcional no ha estat mesurat en l'Enquesta Metropolitana. Els estudis primaris corresponen a tot allò que és EGB o similar; els secundaris inclouen a FP, BUP i COU; els estudis universitaris inclouen tant a les escoles universitàries com a les facultats.

L'espai del treball és prou similar per totes les quatre categories que es tracten en aquest apartat. Cal assenyalar, però, que al propi domicili, al barri o a Barcelona hi treballen amb un percentatge més elevat les persones que tenen menys estudis, mentre que la relació és inversa pel que fa a la localització de les que treballen als altres barris de la població, ja que els percentatges són més elevats com més estudis es tenen. A més, s'ha de tenir present que en xifres absolutes les persones amb estudis universitaris residents a Barcelona són força més que les que resideixen a la resta de la Regió Metropolitana de Barcelona, i que, per tant, com el desplaçament a d'altres barris es dona principalment entre la població barcelonina, això explica la localització de l'espai de treball en els altres barris del municipi per part de la categoria amb estudis universitaris.³⁹⁷

El lloc on es compren els queviures es força similar per tots quatre grups. Les diferències més importants són que les persones que responen "indistintament" tenen un percentatge més elevat com més alt és el nivell educatiu assolit.

En canvi, com més elevat és el nivell educatiu, la localització de la compra de roba i sabates es desplaça cap al centre de la població, a Barcelona o a l'indistintament, el que possiblement mostra la recerca d'un cert plaer a

---

³⁹⁷ Vegeu la taula A.VI.38.

l'hora d'efectuar aquesta activitat, mentre que els nivells educatius més baixos efectuen aquesta activitat en les botigues del propi barri, que acostumen a ser menys luxoses, més barates i més properes socialment que les del centre o les de Barcelona.

Així mateix es dona la relació entre nivell d'estudis assolit i la localització territorial de les activitats de lleure. Per exemple, com menys estudis es tenen, més elevat és el percentatge de les persones que passegen pel barri, i com més elevat és el nivell d'estudis, més elevat és el percentatge de les que passegen pel centre, per Barcelona o responen indistintament. Cal destacar la nul·la importància de Barcelona com lloc de passeig per les persones que no tenen estudis, així com una certa atracció de les ciutats intermèdies per les que tenen estudis primaris o secundaris.

Les taules de l'annex A.VI.44. i A.VI.45. mostren una distribució territorial molt similar tant per la primera com per la segona localització territorial de les activitats de lleure fora del domicili que s'efectuen. En aquestes taules també es pot veure una clara relació amb el nivell educatiu assolit, ja que com més alt és aquest, menor és el percentatge de les persones que fan activitats en el barri i més elevat és el percentatge de les que responen indistintament, Barcelona o bé el centre de la població de residència.

Ja s'ha dit anteriorment que els llocs que s'ensenyen a parents i amics que vénen de visita són principalment el propi municipi de residència i Barcelona, mentre que les altres localitzacions (altres parts de la CMB, de la Regió Metropolitana de Barcelona o de Catalunya) tenen poca importància. A més d'això s'ha de tenir present la diferent distribució territorial de la població segons el nivell d'estudis assolit, ja que a Barcelona hi ha uns percentatges molt més elevats de persones amb estudis universitaris, i uns percentatges molt més baixos amb

estudis primaris o que no en tenen que els que es donen en els altres àmbits territorials.

Aquest darrer fet és el que explica que com més elevat és el nivell d'estudis més baix sigui el percentatge que ensenyen Barcelona i més elevat sigui el percentatge de qui ensenya els altres barris o el centre de la població, ja que com resideixen a Barcelona, el que ensenyen són les parts principals i simbòliques de Barcelona, i per tan estan inclosos en les respostes de barri, altres barris o centre de la població.

Així doncs, es poden veure dos tipus de comportament diferents pel que fa a la direccionalitat de les visites: els que tenen estudis universitaris i secundaris, en tant viuen a Barcelona en xifres més importants que no pas les altres dues categories, ensenyen els altres barris o el centre de la població, que és majoritàriament Barcelona; per contra, els qui no tenen estudis i els qui tenen estudis primaris, ensenyen principalment Barcelona. En qualsevol cas, el que ensenya tothom és Barcelona, s'hi visqui o no.³⁹⁸

La diferent localització de les persones que efectuen esport també mostra aquesta bipolaritat de qui té estudis universitaris o secundaris, que mostren els percentatges més elevats en la resposta "altres barris", mentre que les persones que no tenen estudis o bé tenen estudis primaris efectuen esport en el propi barri de residència. Cal destacar, de nou, la més elevada mobilitat de les persones amb estudis universitaris respecte els altres tres grups: si s'agafen les localitzacions de Barcelona, resta de la CMB, resta de la Regió Metropolitana de Barcelona i resta de Catalunya, les persones amb estudis universitaris recullen més del 22% de les respostes; els altres tres grups en cap cas superen el 18%.³⁹⁹

---

³⁹⁸ Vegeu les taules A.VI.46. i A.VI.47.

³⁹⁹ Vegeu la taula A.VI.48.

La localització de les residències secundàries segons el nivell d'estudis assolits mostra una distribució territorial diferent, i per tant, un ús temporal del territori també diferent. Per exemple, de les persones que no tenen estudis, gairebé el 48% tenen la residència secundària fora de Catalunya, mentre que en els altres tres grups, no superen el 25% les que tenen estudis primaris i tot just sobrepassen el 10% les persones amb estudis universitaris. Aquestes darreres, per contra, tenen els percentatges més elevats de residències secundàries a la Regió Metropolitana de Barcelona o a les comarques costaneres. Tot això pot fer suposar que per la població amb estudis universitaris la residència secundària té un ús principal els caps de setmana, mentre que pels nivells educatius més baixos té l'ús principal durant les vacances.

Pel que fa a la localització del lloc de vacances, les persones amb estudis universitaris són les qui menys es queden al municipi. Així mateix, tenen els percentatges més elevats de qui passa les vacances o bé a Catalunya o bé a l'estranger. Per contra, a l'altre extrem es troben les persones que no tenen estudis, amb el percentatge més elevat de qui passa les vacances en el municipi i que quan viatgen, principalment ho fan a la resta d'Espanya. Entremig d'aquests dos grups es troben les categories d'estudis primaris, que s'assemblen a la categoria sense estudis, i les persones amb estudis secundaris, que s'assemblen més al grup d'universitaris.

Hi ha un comportament diferenciat de localització de les relacions amb gent de fora de la llar segons el nivell d'estudis assolits.⁴⁰⁰ Les persones que tenen menys estudis tenen aquest tipus de relacions prop del domicili de residència, ja sigui en el mateix barri, ja sigui en la mateixa escala. En canvi, les persones amb estudis secundaris o universitaris, per aquest tipus de relació o

---

⁴⁰⁰ Vegeu les taules A.VI.49. i A.VI.50.

bé responen indistintament o bé responen que en els altres barris del municipi.

Així mateix és de destacar la diferència entre la primera i la segona localització d'aquesta activitat, ja que entre les persones que no tenen estudis augmenta el percentatge de la pròpia escala i del barri i disminueix la resposta dels altres barris i de l'indistintament; un comportament invers tenen les persones que han assolit estudis universitaris i secundaris, i les qui tenen estudis primaris es troben en una situació intermèdia entre els altres dos grups.

Es pot parlar, doncs, que aquestes relacions socials són o poden ser força més quotidianes entre els nivells educatius més baixos, mentre que les persones que tenen nivells d'estudis elevats, aquestes relacions poden ser més "sofisticades" i per tant, realitzar-se més esporàdicament.

La participació en entitats i associacions també mostra un comportament diferencial segons el nivell d'estudis assolit: la categoria dels que no tenen estudis realitzen aquesta activitat fonamentalment en el propi barri (69,2% de les respostes en la primera entitat, 77,8% en la segona). Les persones amb estudis primaris s'assemblen força a les que no tenen estudis, però els percentatges són força més baixos (aproximadament el 50% i 55% de manera respectiva). En canvi, per les que tenen estudis secundaris o universitaris, malgrat el barri continuï essent important, també ho són altres localitzacions, com els altres barris o Barcelona. Aquests dos darrers grups mostren una diversitat territorial més elevada que els anteriors.

L'espai de vida tipus és diferent segons el nivell d'estudis assolits, encara que en alguna de les activitats no succeeixi això (com és el cas de l'espai del treball). Aquelles persones que tenen estudis universitaris només realitzen el 22% de les activitats en el barri de residència o en l'escala, que és el percentatge més baix de les quatre categories que hi ha. En canvi, tenen els

percentatges més elevats de respostes en els altres barris, en el centre de la població o bé en la resposta indistintament.

A l'altre extrem, com és lògic amb el que s'ha descrit anteriorment, es troben les persones que no tenen estudis: gairebé el 50% de les seves activitats s'efectuen al barri o a l'escala, i, per tant, tenen els percentatges més baixos en la majoria de les altres possibles localitzacions.

Taula VI.5

L'espai de vida tipus dels habitants de la Regió Metropolitana de Barcelona segons el nivell d'estudis assolits

	sense estudis	primaris	secundaris	universitaris
escala	2.5	1.2	0.4	0.4
barri	47.1	34.1	24.5	21.6
altres barris	14.7	17.3	20.7	22.2
centre	7.7	8.7	10.0	10.3
Barcelona	5.1	6.9	7.6	6.5
resta CMB	1.8	2.1	3.4	2.5
ciutats intermèdies	1.3	1.7	0.9	1.3
resta RMB	1.1	2.4	2.8	2.7
altres	7.9	9.5	11.0	12.4
indistintament	10.8	16.0	18.6	19.9
no contesta	0.0	0.1	0.1	0.2
	100.0	100.0	100.0	100.0

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

Entremig d'aquests dos extrems es troben els altres dos grups: el dels estudis primaris s'assemblen més al que no té estudis, amb un 35% de les seves activitats realitzades en el propi barri i l'escala, mentre que el grup d'estudis secundaris s'assembla més al grup amb estudis

universitaris, amb un 25% de les seves activitats realitzades a l'escala i al barri de residència.

Es pot dir clarament, doncs, que com més elevat és el nivell d'estudis assolit, més ampli i diversificat és l'espai de vida tipus. Com menys estudis, més activitats es realitzen prop del domicili.

VI.5. L'espai de vida segons la categoria socioeconòmica familiar

Com mostra la taula de l'annex A.VI.53., les quatre categories socioeconòmiques tenen una distribució territorial similar pel que fa a la localització territorial del lloc de treball. Però hi ha unes diferències que cal tenir presents.

Per exemple, com més alta és la categoria socioeconòmica, més alts són els percentatges al propi domicili, al barri de residència o a d'altres barris del municipi. En la localització de la feina en el propi domicili cal tenir present la importància de les anomenades professions "liberals" (medicina, advocacia, arquitectura...) i les categories altes, que acostumen a dedicar part de l'habitatge a la seva activitat professional. En les altres dues localitzacions citades (barri i d'altres barris) l'elevat percentatge de les categories altes que hi treballen es deu al fet a que les classes altes acostumen a viure a Barcelona i es desplacen dins del municipi per treballar-hi en altres parts.

Així mateix, com més baixa és la categoria socioeconòmica més alts són els percentatges de les persones que es desplacen a Barcelona i resta de la CMB, llocs on es troben els treballs més relacionats amb la indústria.

Aquestes dues constatacions mostren una clara segregació social, en tant les categories baixes, en disposar de menys diners per adquirir l'habitatge que les categories altes, sovint l'han de comprar lluny de la feina, i per tant, les categories baixes han de recórrer

distàncies més llargues que no pas les categories altes, que poden adquirir l'habitatge a Barcelona, i com que els seus treballs del sector dels serveis es troben també a Barcelona, aquestes categories han de recórrer menys distància entre el lloc de residència i el de treball.⁴⁰¹

La distribució territorial del lloc de compra de queviures no mostra grans diferències segons la categoria socioeconòmica, i les variacions que hi ha entre les diverses categories cauen dins el marge d'error mostral. En canvi si que hi ha importants diferències pel que fa a la localització del lloc de compra de roba i sabates: les categories altes són les que compren menys al barri però més al centre de la població, a Barcelona o l'indistintament. Les categories baixes mostren una situació inversa a la descrita, i les categories mitjanes es troben entremig de les dues anteriors.⁴⁰²

La situació pel que fa a l'espai de lleure mostra que les categories altes realitzen aquest tipus d'activitats menys al barri de residència i més a les altres localitzacions, les categories baixes fan aquest tipus d'activitat principalment al barri, i les categories mitjanes es troben entre mig de les anteriors. Això es veu en la taula de l'annex A.VI.56, pel que fa al lloc de passeig, en que les categories baixes tenen el percentatge de realització més important en el propi barri, mentre que les categories altes ho fan en el centre de la població, i les categories mitjanes tenen uns percentatges similars al barri i al centre.

Pel que fa als llocs que s'ensenyen a parents i amics, la descripció del que succeeix per categories socioeconòmiques és el mateix que s'ha dit pels nivells educatius assolits: les categories altes tenen els

---

⁴⁰¹ Una ampliació d'aquesta explicació amb dades extretes dels padrons municipals d'habitants de l'any 1986 es pot veure a Pujadas, Arribas i altres (1992).

⁴⁰² Vegeu les taules A.VI.54. i A.VI.55.

percentatges més alts pels altres barris i el centre, així com els més baixos pel que fa a Barcelona, tal com passa amb la categoria amb estudis universitaris. Les categories baixes tenen un comportament invers a les categories altes, i per tant tenen els percentatges més alts pel que fa a Barcelona i els més baixos pel que fa als altres barris i al centre de la població, igual que la categoria que no té acabats els estudis. Les categories mitjanes tenen percentatges entremig de les altres dues categories. L'explicació a aquest fet és el mateix que s'ha fet per l'espai del treball o pel cas de la relació entre l'espai del lleure i del nivell educatiu assolit; és a dir, les categories altes viuen principalment a Barcelona, i per tant aquesta localització està inclosa en els termes del barri, altres barris i centre de la població.

Així mateix, la localització dels llocs on s'efectuen les activitats de lleure de fora de la llar mostren com les categories altes tenen els percentatges més baixos al barri de residència i els més alts en les localitzacions del centre i de l'indistintament. Les categories baixes mostren una situació inversa, i les categories mitjanes es troben entre mig de les categories altes i de les baixes.

Pel que fa a la localització del lloc on es practica esport es torna a reproduir el model descrit anteriorment: les categories altes ho fan menys en el barri que les altres categories i tenen els percentatges més alts pels altres barris, per la resta de la Regió Metropolitana de Barcelona i per l'indistintament.

De la mateixa manera que s'ha explicat la relació entre el lloc de la residència secundària i el nivell educatiu assolit, les explicacions es poden reproduir per les categories socioeconòmiques.⁴⁰³ La proximitat a la Regió Metropolitana de Barcelona de les residències secundàries de les categories altes i l'elevat percentatge de residències secundàries a la resta d'Espanya de les

---

⁴⁰³ Vegeu la taula A.VI.62.

categories baixes fa que es pugui suposar que les categories altes utilitzin la residència secundària pels caps de setmana mentre que les categories baixes utilitzin aquesta residència secundària durant el temps de les vacances.

I també es repeteix per la categoria social el que s'ha dit de la localització del lloc de vacances segons el nivell d'estudis assolits: les categories baixes són les que surten menys del municipi, mentre que les categories altes són les que surten més; així mateix, les categories altes tenen els percentatges més elevats d'efectuar les vacances a Catalunya i a l'estranger, mentre que les categories baixes, tenen el percentatge més alt dels qui van a la resta d'Espanya. Les categories mitjanes mostren un caràcter intermedi.

El model descrit en l'espai de l'aprovisionament, del lleure i de les vacances es torna a repetir en l'espai de les relacions socials.

Les categories baixes tenen el 45% de les respostes de la primera relació amb gent de fora de la llar a la pròpia escala i en el propi barri, pel 35% de les categories mitjanes i pel 25% de les categories altes, mentre que l'indistintament té el percentatge més elevat en les categories altes i el més inferior en les categories baixes.⁴⁰⁴ Així mateix hi ha unes diferències significatives entre la primera i la segona relació amb gent de fora de la llar: les categories altes mostren que les localitzacions properes (l'escala i el barri) disminueixen mentre que augmenta l'indistintament; en canvi les categories baixes mostren un augment del percentatge de l'escala i del barri.

La participació en entitats i associacions torna a repetir el que s'ha dit fins ara: les categories altes tenen els percentatges més baixos al barri i més alt als altres barris; les categories baixes mostren una situació

---

⁴⁰⁴ Vegeu les taules A.VI.64 i A.VI.65.

inversa, i les categories mitjanes mostren uns percentatges intermedis entre les altres dues categories.

Hi ha una relació clara entre la categoria socioeconòmica i l'espai de vida tipus de cada categoria: les categories altes mostren que el 56% de les respostes fan les activitats a l'escala, al barri, als altres barris o al centre de la població; les categories mitjanes tenen un percentatge proper al 59%, i les categories baixes gairebé arriba al 63%. Els percentatges més alts pel que fa a l'indistintament i als altres són més elevats com més alta és la categoria socioeconòmica. Aquesta relació entre espai de vida i categoria socioeconòmica és prou clara i evident i no cal afegir cap comentari més.

Taula VI.6

L'espai de vida tipus dels habitants de la Regió Metropolitana de Barcelona segons la categoria socioeconòmica familiar

	alta	mitjana	baixa	no classificable
escala	0,8	1,0	1,7	1,3
barri	22,5	28,1	36,2	33,6
altres barris	21,8	19,8	16,7	16,4
centre	11,1	9,8	8,2	7,8
Barcelona	5,4	6,9	7,1	7,1
CMB	1,9	2,3	2,4	1,9
ciutats intermèdies	0,8	1,4	1,7	1,6
resta RMB	3,2	2,8	2,1	1,9
altres	12,8	10,7	8,9	9,5
indistintament	19,6	17,1	14,9	18,5
no contesta	0,1	0,1	0,1	0,5
	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

VI.6. L'espai de vida segons la grandària municipal

La localització del lloc de treball per grandària de la població del municipi de residència mostra uns comportaments territorials que són interessants de tenir presents. Per exemple, l'autocontenció de les persones que treballen en el propi municipi de residència mostra uns percentatges màxims a Barcelona i als municipis de menys de 2.000 habitants, essent el grup de municipis de 10.000 a 99.999 habitants qui tenen el percentatge més baix (42%).⁴⁰⁵

Barcelona és un punt important d'atracció de les persones que treballen d'altres llocs de la Regió Metropolitana de Barcelona, però sobretot dels municipis grans: més del 20% de les persones que resideixen als municipis de 10.000-99.999 i de 100.000-999.999 habitants treballen a Barcelona. En canvi, els municipis menors de 2.000 habitants, per raó de treball mostren molt poca atracció per Barcelona.

Si gairebé totes les taules de l'annex mostren un comportament similar pel que fa al lloc de compra de queviures, en tant més del 70% de cada grup ho fa en el propi barri de residència, seguit pels qui responen indistintament, la grandària poblacional dels municipis trenca aquest model general: com més habitants té el municipi, més elevat és el percentatge de les persones que compren al barri, però el que s'ha de tenir present és que el percentatge varia del 84,8% a Barcelona, fins arribar només al 20% en els municipis de menys de 2.000 habitants.

Per contra, les altres dues possibles localitzacions del municipi (els altres barris i el centre de la població) tenen el percentatge de localització més elevat com menys població té el municipi; aquest fet possiblement es pugui explicar per la raó que desplaçar-se per aconseguir queviures dins dels municipis petits o no gaire grans és molt més fàcil que no en municipis grans; així mateix, el concepte de "proximitat" és prou diferent entre els

---

⁴⁰⁵ Vegeu la taula A.VI.68.

municipis grans, on el centre està lluny en temps, mentre que en els pobles petits o mitjans, el centre és a tocar.

Lògicament, les categories que tenen els percentatges més elevats de compra de queviures a fora del municipi de residència són els que tenen menys població. També s'ha de tenir present que Barcelona no és un lloc on es vagi a comprar queviures, mentre que sí que ho són les ciutats intermèdies o la resta de la Regió Metropolitana de Barcelona, sobretot per als municipis de menys de 10.000 habitants. Finalment cal destacar la poca importància percentual que representen les persones que responen indistintament a Barcelona (menys del 6%) respecte les altres categories de municipis, que superen sempre el 9%.

La localització del lloc de compra de roba i de sabates també és força diferent segons la grandària poblacional del municipi de residència. Els habitants dels municipis de més de 100.000 habitants ho fan principalment en el propi municipi; poc més del 54% dels habitants dels municipis de 10.000-99.999 habitants ho fan en el propi municipi; i, sobretot, destaca la poca importància del percentatge dels qui compren roba i sabates en els propis municipi quan aquests tenen menys de 10.000 habitants: no arriba al 23% dels que tenen entre 2.000 i 9.999 habitants, i no arriba al 8% als de menys de 2.000 habitants.

Tenint en consideració que el percentatge de les persones que responen indistintament és força elevat (varia entre el 28% i el 40%), cal destacar el poder d'atracció de les ciutats intermèdies sobre els municipis poc poblats. Barcelona no atrau, ni de bon tros, a un percentatge tan important dels municipis de menys de 10.000 habitants com les ciutats intermèdies. També és important destacar l'atracció de la resta de la Regió Metropolitana de Barcelona pels municipis petits.

La localització del lloc d'anar a passejar i mirar botigues és diferent segons la grandària municipal, ja que com més habitants tingui el municipi, més elevat és el percentatge de les persones que ho fan en el propi barri o

en el centre de la població. Així mateix hi ha un cert atractiu per part de Barcelona com lloc de passeig, sobretot pels habitants dels municipis grans, i un molt important atractiu de les ciutats intermèdies pels habitants dels municipis petits; fins i tot, el percentatge de les persones que van a passejar a les ciutats intermèdies dels municipis de menys de 2.000 habitants és superior en més de 10 punts als qui ho fan en el propi municipi.⁴⁰⁶

Pel que fa als llocs que s'ensenyen a parents i amics que vénen de visita cal destacar els següents fets:⁴⁰⁷

- les persones que resideixen a Barcelona només ensenyen Barcelona (97,1% de les respostes);
- Barcelona és un lloc important per ensenyar pels habitants dels municipis de més de 10.000 habitants, i es mostra més que no pas el propi municipi de residència;
- els municipis de 2.000 a 9.999 habitants ensenyen amb un percentatge similar el propi municipi i Barcelona (35% aproximadament), i amb un percentatge força alt la resta de la Regió Metropolitana de Barcelona i la resta de Catalunya, que conjuntament agrupen el 25,7% de les respostes;
- els municipis de menys de 2.000 habitants, a part de mostrar el propi municipi (51% de les respostes) ensenyen la resta de la Regió Metropolitana de Barcelona (prop del 26%) i la resta de Catalunya (poc més del 11%), però tenen el percentatge més baix de tots respecte Barcelona (només el 8,6%).

La localització dels llocs on es realitzen les activitats de lleure fora del domicili mostra un comportament diferencial segons la grandària municipal: les dues categories amb més de 100.000 habitants tenen els percentatges més elevats de qui fa aquest tipus d'activitat en el propi municipi; els dos grups que no superen els

---

⁴⁰⁶ Vegeu la taula A.VI.71.

⁴⁰⁷ Vegeu les taules A.VI.72 i A.VI.72.

10.000 habitants, són els que tenen els percentatges més baixos de realització d'activitats de lleure en el propi municipi; els municipis entre 10.000 i 99.999 habitants es troben entre mig dels altres dos grups. D'aquestes activitats de lleure cal acabar destacant tres fets: el primer és la importància de les persones que responen indistintament en totes les categories de grandària municipal, tant en la primera com en la segona activitat. El segon fet és l'atracció de Barcelona per tots els altres grups de municipis. I el tercer fet és la importància que suposa pels municipis de menys de 10.000 habitants la resta de la Regió Metropolitana de Barcelona.⁴⁰⁸

Pel que fa a la localització del lloc on es realitza l'esport mostra un comportament diferencial tant pel que fa al territori com pel que fa a la temporalitat. S'ha de tenir present, a més, que el grup de municipis de menys de 2.000 habitants només considera quinze casos, cosa que fa que no tingui cap mena de significació estadística i que no es comenti. Pel que fa a les altres categories municipals (les que tenen més de 2.000 habitants), la taula de l'annex A.VI.76. mostra que com més habitants té el municipi, més elevat és el percentatge de persones entrevistades que realitza aquesta activitat en el propi municipi. Així mateix destaca la importància dels percentatges que tenen les localitzacions de fora del municipi per totes les categories considerades, el que ve a mostrar que la distribució territorial dels equipaments esportius és la que marca el lloc on es realitza aquesta activitat. Finalment, cal destacar l'elevat percentatge de població barcelonina que diu que practiquen esport a la resta de Catalunya (un 8%); sense cap mena de dubte, això pot estar relacionat amb la pràctica d'esport els caps de setmana allà on es té la segona residència o bé als esports de temporada, com ara l'esquí, que en cap cas es pot practicar a la Regió Metropolitana de Barcelona.

---

⁴⁰⁸ Vegeu les taules A.VI.74 i A.VI.75.

La taula A.VI.77 de l'annex mostra la distribució de les residències secundàries segons la grandària municipal. La primera cosa que s'ha de dir és que els habitants dels municipis petits gairebé no tenen residències secundàries, possiblement perquè ja viuen en un habitatge i un entorn similar durant tot l'any al que els habitants dels municipis grans van a buscar durant els caps de setmana o les vacances; si a més es compara la distribució territorial de les segones residències segons grandària municipal dels municipis que superen els 10.000 habitants, es veu com els més petits tenen el percentatge més baix pel que fa a la localització en la resta de la Regió Metropolitana de Barcelona, essent l'explicació la mateixa que s'ha donat anteriorment. La segona cosa que s'ha de dir és que com menys habitants té el municipi, més elevat és el percentatge de residències secundàries localitzades a la resta d'Espanya. La tercera cosa que cal tenir present és l'especial predilecció per les comarques costaneres de qualsevol dels grups municipals considerats.

El lloc on s'efectuen les vacances més llargues també és diferent segons la grandària municipal. La primera cosa que es veu en la taula A.VI.78 de l'annex és que com més habitants té el municipi, menor és el percentatge de les persones que es queden durant aquest període. La segona cosa que destaca és l'elevat percentatge de les persones entrevistades de Barcelona que passen les vacances a Catalunya (més del 44%). La tercera cosa que cal assenyalar és l'elevat percentatge d'habitants dels municipis de 10.000-99.999 i 100.000-999.999 habitants que van a la resta d'Espanya. I per finalitzar, cal destacar que són els habitants dels municipis més petits els que tenen els percentatges més elevats pel que fa als que van a l'estranger.

Les relacions amb la gent de fora de la llar mostra uns models territorials força diferents segons la grandària

municipal.⁴⁰⁹ Per un costat hi ha els municipis de menys de 2.000 habitants, que mostren el percentatge més elevat de qui respon indistintament o resta de la Regió Metropolitana de Barcelona de tots els grups, així com el percentatge més baix de qui té relacions en el propi municipi (no arriba al 50%). A l'altre extrem trobem Barcelona, amb més del 70% de les respostes que diuen que tenen relacions amb altres persones en el propi municipi, i amb el percentatge més elevat de qui respon en la pròpia escala; així mateix, tenen el percentatge més baix de qui respon indistintament. Entremig dels dos extrems es troben els altres tres grups de municipis (100.000-999.999, 10.000-99.999, i 2.000-9.999 habitants) que mostren una certa gradació pel que fa a les relacions en el propi municipi, en tant que com més gran és, més elevat és el percentatge, així com un cert percentatge de relacions en el municipi de Barcelona.

Pel que fa a la localització de les entitats i associacions de les que les persones entrevistades formen part,⁴¹⁰ es torna a repetir el model citat anteriorment que mostra que com més habitants té el municipi, més elevat és el percentatge de qui fa l'activitat en el propi municipi, anant del 92% de les respostes a Barcelona fins el 42,2% dels municipis de menys de 2.000 habitants. Per aquest darrer grup de municipis destaca la localització a la resta de la Regió Metropolitana de Barcelona (més del 38% de les respostes). Així mateix cal assenyalar que Barcelona juga un paper d'atracció força homogeni per tot el territori de la Regió Metropolitana de Barcelona, ja que els percentatges de cada grup municipal varien entre el 12% i el 15% de les respostes.

L'espai de vida tipus segons la grandària poblacional del municipi mostra grans diferències segons la categoria. La principal idea que cal mantenir de la taula VI.7. és que com més habitants té el municipi, més activitats s'efectuen

---

⁴⁰⁹ Vegeu les taules A.VI.79 i A.VI.80.

⁴¹⁰ Vegeu les taules A.VI.80 i A.VI.81.

en ell; si se sumen els percentatges que hi ha a les localitzacions escala/domicili, barri, altres barris i centre de la població, hom veu que a Barcelona, els seus habitants fan gairebé el 69% de les seves activitats, mentre que els habitants dels municipis de menys de 2.000 habitants tot just arriben al 41%.

L'altra cosa a destacar és veure com Barcelona és el principal lloc de fora del municipi on van els habitants dels municipis de 10.000-99.999 i de 100.000-999.999 habitants, mentre que els dels municipis petits tenen preferència per la resta de la Regió Metropolitana de Barcelona. Fins i tot s'ha de ressaltar la igualtat en el percentatge dels habitants dels municipis de menys de 2.000 habitants que van a Barcelona i a les ciutats intermèdies.

Taula VI.7

L'espai de vida tipus dels habitants de la Regió Metropolitana de Barcelona segons la grandària municipal

	>1.000.000	100.000- 999.999	10.000- 99.999	2.000- 9.999	<2.000
escala	1.4	1.2	1.2	0.8	1.3
barri	32.4	36.6	28.7	19.1	16.0
altres barris	25.4	11.1	13.0	15.1	16.2
centre	10.1	9.1	8.0	7.9	7.4
Barcelona	-	10.8	14.7	11.4	7.6
CMB	1.3	2.8	3.0	1.2	0.4
ciutats intermèdies	-	0.1	1.0	5.0	7.2
resta RMB	1.4	1.1	5.2	13.1	17.1
altres	12.2	8.4	9.7	9.4	7.5
indistintament	15.7	18.7	15.4	16.7	18.9
no contesta	0.1	0.1	0.1	0.3	0.4
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

VI.7. L'espai de vida i la situació de les persones entrevistades dins la llar: una aproximació al cicle de vida

La localització territorial dels llocs on es realitza el treball segons la situació de l'entrevistat dins la llar és força diferent; a més, en aquesta activitat l'edat de la persona entrevistada juga un paper molt important, ja que els individus que viuen sols i que treballen, per la lògica laboral imperant difícilment poden superar els 65 anys, i per tant, en aquest cas explícit, la majoria de les persones entrevistades que viuen soles i que treballen no seran velles, tal com s'ha dit en els punts anteriors, sinó que més aviat seran joves i adultes. Per aquesta raó, les persones entrevistades que són fills o filles i les que viuen soles tenen algunes similituds en la distribució territorial del treball,⁴¹¹ com pot ser el fet que tinguin els percentatges més baixos de qui treballa en el domicili o en el barri, i dels més alts de qui treballa en altres barris, encara que també tenen diferències importants, com ara el percentatge de les persones entrevistades que van a treballar a la resta de Catalunya, que per les persones entrevistades que viuen soles no arriben al 4% i per les que són fills o filles és del 12%.

Els grups de les parelles amb descendència i de les parelles sense descendència vivint amb ells tenen percentatges força similars en totes les possibles localitzacions; el percentatge més elevat es dona en els altres barris del municipi, seguit pel propi barri de residència. Les altres localitzacions tenen subtils diferències que no val la pena comentar.

Les dues categories restants, a saber, les persones entrevistades que no tenen parella però tenen descendència, és a dir, les famílies monoparentals, i el conjunt dels 'altres' són força diferents del que s'ha descrit fins ara. Les famílies monoparentals formen la categoria que té els

---

⁴¹¹ Vegeu la taula A.IV.82.

percentatges més baixos de tots els grups pel que fa al treball en altres barris de la població i a la resta de la CMB, i en canvi té els percentatges més elevats pel que fa a anar a treballar a Barcelona. Els 'altres' mostren uns percentatges molt elevats pel que fa a les tres possibles localitzacions en el propi municipi.

Pel que fa al lloc de compra de queviures, hi ha una distribució de les localitzacions força similar per a totes les etapes del cicle de vida:⁴¹² els percentatges més alts es donen en el propi barri de residència, i els altres percentatges que tenen alguna rellevància numèrica són els que mostren els altres barris, el centre de la població o l'indistintament. El que sí que es pot veure és que com més cap al final s'està del cicle de vida més elevat és el percentatge de compres en el barri. S'ha de destacar, però, la situació de les famílies monoparentals, que pel fet de ser un únic adult amb un o més fills, la proximitat al domicili es fa més necessària per no deixar les criatures soles.

La localització de l'activitat de compra de roba i sabates mostra tres comportaments diferents: el que fan les persones entrevistades que són fills i filles (per tant, en l'inici del cicle de vida), el que fan les persones que viuen soles (per tant, en el final del cicle de vida), i els altres grups (per tant, en el trànsit entre l'inici i el final). Els primers que s'han citat, les persones entrevistades que són fills, són les que menys compren en el barri i les que més compren a Barcelona, a les ciutats intermèdies o bé que responen indistintament. Les persones entrevistades que viuen soles mostren un comportament contrari al descrit anteriorment: tenen el percentatge més elevat de qui compra en el barri, i els més baixos de qui compra en el centre de la població, a Barcelona o bé de qui respon indistintament. Les categories restants mostren uns percentatges intermedis pel que fa a les compres en el

---

⁴¹² Vegeu la taula A.VI.83.

propi barri, Barcelona o indistintament, però en canvi mostren els percentatges més elevats pel que fa a la localització del centre de la població.

Dins de les activitats que conformen l'espai del lleure, tan la de passejar com la de les activitats de lleure que es fan fora de casa mostren un comportament territorial diferent segons l'etapa del cicle de vida en que s'està.⁴¹³ Així, les persones entrevistades que són fills i filles acostumen a tenir els percentatges més baixos pel que fa a realitzar aquestes activitats en el barri i les més altes pel que fa a la localització en el centre, Barcelona o en l'indistintament. A l'altre extrem es troben les persones entrevistades que viuen soles, que són les que tenen els percentatges més alts pel que fa a la localització en el barri de residència d'aquestes activitats de lleure i les que tenen els percentatges més baixos pel que fa al centre de la població, Barcelona o indistintament. Les altres categories del cicle de vida es poden subdividir en dos grups: les famílies monoparentals i les parelles sense descendència vivint amb ells per un costat; per l'altre, les parelles amb descendència i el grup dels 'altres'. Aquests darrers mostren una menor propensió a fer aquestes activitats en el barri que els primers i un major percentatge per fer-les en el centre de la població, Barcelona o bé responen indistintament.

Pel que fa als llocs que s'ensenyen a parents i amics que vénen de visita, la localització és força similar per a totes les categories: un percentatge majoritari ensenya el propi municipi (principalment altres barris seguit pel centre de la població), i l'altre lloc que s'ensenya és Barcelona.

La localització de les residències secundàries per les categories del cicle de vida mostren força similitud per a tothom: els percentatges més elevats acostumen a estar o bé a les comarques costaneres o bé a la Regió Metropolitana de

---

⁴¹³ Vegeu les taules A.VI.85, A.VI.88 i A.VI.89.

Barcelona, seguides per la localització en la resta d'Espanya. Les diferències més importants es donen en la categoria de les parelles sense descendència vivint amb ells, que té el percentatge més elevats en la localització de la residència secundària en la resta d'Espanya.⁴¹⁴

Pel que fa al lloc on es passen les vacances més llargues hi ha una sèrie de coses que mereixen comentar-se.⁴¹⁵ La primera cosa a dir és que les categories de parelles amb descendència i parelles sense descendència vivint amb ells són les que tenen els percentatges més baixos pel que fa al fet de passar les vacances en el domicili habitual. En canvi, les persones que tenen les situacions familiars més complexes (els altres) són els qui es queden més en el municipi, seguits per qui forma part de famílies monoparentals i per les persones entrevistades que són fills i filles.

La segona cosa a comentar és la diferència entre les famílies amb descendència, ja siguin parella, ja siguin monoparentals i tots els altres grups pel que fa al percentatge que viatgen a l'estranger: mentre que els primers no arriben al 6%, els altres superen o estan al voltant del 12%. Sens dubte, els inconvenients que pot suposar el fet de viatjar amb fills no gaire grans a l'estranger pot ser el motiu que expliqui aquest fet.

La relació amb gent que no és de la llar mostra de nou el comportament que més es dona amb la variable del cicle de vida: les persones entrevistades que són fills i les que viuen soles es troben en els extrems oposats i les altres categories tenen percentatges intermedis. Les persones entrevistades que són fills són les que tenen els percentatges més baixos d'aquest tipus de relació en l'escala del domicili de residència, o bé pel conjunt del municipi; en canvi, tenen els percentatges més alts pel que fa als altres barris, Barcelona o indistintament. A l'altre

---

⁴¹⁴ Vegeu la taula A.VI.91.

⁴¹⁵ Vegeu la taula A.VI.92.

extrem trobem les persones entrevistades que viuen soles, amb els percentatges més elevats pel conjunt del municipi i dels més elevats en l'escala, i dels més baixos pel que fa a l'indistintament. Les altres categories mostren uns percentatges de localització del lloc on s'efectuen aquest tipus de relacions socials que estan habitualment entremig d'aquests extrems, encara que hi ha subtils diferències que permeten agrupar a les famílies monoparentals i a les parelles sense descendència vivint amb elles per un costat, amb un comportament més proper al de les persones entrevistades que viuen soles, i per l'altre costat a les parelles amb descendència i als altres, que s'assemblen més a les persones entrevistades que són fills i filles.⁴¹⁶

La localització territorial de la participació en entitats i associacions mostra un comportament diferenciat segons l'etapa del cicle de vida. Les persones entrevistades que són fills i filles són les que tenen els percentatges més baixos de realització d'aquesta activitat en el barri, mentre que són les que tenen els percentatges més elevats en qualsevol de les altres possibles localitzacions. Totes les altres categories mostren un comportament diferent al de les persones entrevistades que són filles i fills, ja que tenen el percentatge principal en el propi barri de residència, essent els més elevats els que tenen les persones entrevistades que formen part de famílies monoparentals i les parelles sense descendència vivint amb elles. La localització en altres barris és important per a totes les categories, però destaquen de nou els dos grups esmentats anteriorment per la presentació dels percentatges més baixos.⁴¹⁷

L'espai de vida tipus és força diferent segons l'etapa del cicle de vida en que s'està, tal com es pot veure en la taula VI.8. Les persones entrevistades que són filles i fills mostren els percentatges més baixos de realització

---

⁴¹⁶ Vegeu les taules A.VI.93 i A.VI.94.

⁴¹⁷ Vegeu la taula A.VI.95.

d'activitats en l'escala o en el barri, i en canvi els més elevats pel que fa al centre de la població, Barcelona, la resta de la CMB, les ciutats intermèdies o l'indistintament.

La categoria dels que viuen en parella i amb descendència mostren un augment dels percentatges de realització d'activitats en el barri i en l'escala i una disminució en gairebé totes les altres localitzacions (excepció feta dels altres) respecte de l'etapa anterior.

Taula VI.8.

L'espai de vida tipus dels habitants de la Regió Metropolitana de Barcelona segons la situació de la persona entrevistada dins la llar

	1	2	3a	3b	4	5
escala	0.3	1.2	2.4	1.2	1.6	2.6
barri	23.2	31.6	38.5	34.5	35.8	39.5
altres barris	20.3	17.8	16.4	19.9	17.9	20.6
centre	10.1	9.0	9.0	9.1	9.0	7.8
Barcelona	8.9	7.1	5.4	4.7	5.2	4.1
resta CMB	2.6	2.3	1.9	2.2	1.9	2.1
ciutats intermèdies	1.9	1.6	1.5	1.2	1.5	1.0
resta RMB	2.8	2.7	2.3	1.2	1.9	4.1
altres	10.1	10.5	8.4	8.9	10.1	4.0
indistintament	19.6	16.1	14.0	16.9	15.0	14.2
no contesta	0.2	0.1	0.2	0.2	0.1	0.0
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

1) La persona entrevistada és filla i viu encara amb els pares; 2) La persona entrevistada viu amb una parella i tenen descendència; 3a) La persona entrevistada no té parella però té descendència; 3b) La persona entrevistada viu dins d'una família complexa, és a dir, que no és nuclear típica; 4) La persona entrevistada viu amb una parella i no tenen descendència perquè ja han marxat de casa; 5) La persona entrevistada viu sola, en tant és vidu o vídua i la descendència viuen fora de casa.

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona, 1990

Les subsegüents etapes, a saber, parella sense fills (perquè aquests han marxat), famílies monoparentals (per viduïtat o separació) o altres tipus familiars, mostren un augment en les activitats que es realitzen a l'escala i en el barri i una igualtat o una disminució en la majoria de les altres possibles localitzacions.

Per finalitzar el cicle de vida, les persones entrevistades que viuen soles mostren els percentatges més elevats de realització d'activitats en l'escala i en el barri, i si no els percentatges més baixos sí que dels més baixos en totes les altres possibles localitzacions.

Així doncs, en resum es pot dir que a mida que s'avancen les etapes en el cicle de vida, les activitats es fan més a prop del domicili, ja sigui en la pròpia escala, ja sigui en el barri, o ja sigui en altres barris propers.

VI.8. Conclusions

Una de les hipòtesis que es volien demostrar deia que l'espai de vida dels individus és diferent segons les seves característiques socials i econòmiques. En el present capítol VI. s'ha tractat fonamentalment aquest tema, de l'espai de vida dels habitants de la Regió Metropolitana de Barcelona segons una sèrie de característiques socials i econòmiques, les set variables d'identitat considerades: sexe, edat, relació amb l'activitat, nivell d'estudis acabats, categoria socioeconòmica familiar, grandària de la població municipal i la situació de l'entrevistat dins la llar. I s'han pogut demostrar les diferències dels espais de vida tipus segons les categories de cada variable d'identitat.

De totes les variables socioeconòmiques n'hi ha dues que mostren força bé una relació directa entre el disposar d'un espai de vida tipus més ampli i estar en la situació millor dins de la variable: dins del nivell d'estudis assolits i dins de la categoria socioeconòmica familiar, són les categories que tenen estudis universitaris i les categories altes les que tenen una localització territorial

de les seves activitats molt més dispersa que no pas les que no tenen estudis o les categories baixes, que tenen principalment les seves activitats en els àmbits propers al lloc de residència.

Hi ha altres dues variables, l'edat i la situació de l'entrevistat dins la llar (que òbviament va lligada amb l'edat) que mostren una situació seqüencial: com més jove és l'individu, més activitats fa lluny del domicili i del barri; així mateix, les persones joves són les que estan en l'inici del cicle de vida. La constitució de les diferents etapes del cicle de vida porten a que les persones velles, que es troben al final del cicle, siguin les que més activitats facin en el barri de residència. Així doncs, es pot anar veient com a mesura que es va formant l'entramat familiar (parella, descendència...), i això va passant a mesura que augmenta l'edat, la possibilitat d'allunyar-se de la llar per efectuar les distintes activitats va disminuint.

De les tres variables que queden, cal comentar i retenir en la memòria els següents fets:

1) Les diferències per sexes no són excessives; és a dir, no es dona el cas que els homes facin les activitats a llocs molt diferents de les dones; el que sí es dona és que l'espai de vida tipus de les dones és més reduït que el dels homes, fent moltes més activitats prop del lloc de residència que no pas les que fan els homes. Aquestes diferències es deuen, sobretot, al fet que les dones han de realitzar tota la feina de reproducció social (anar a comprar menjar, rentar i planxar la roba, la neteja del pis...) que els homes no realitzen tant com les dones.

2) Les diferències en els espais de vida segons la relació dels individus amb l'activitat són interessants, en tant mesclen qüestions d'edat (les persones jubilades solen ser velles i les persones que estudien solen ser joves), qüestions de gènere (les mestresses de casa són majoritàriament dones) i qüestions de salut (pel que fa al tema de les persones incapacitades). En l'apartat VI.3.

s'ha vist que hi ha tres grans grups: els qui tenen l'espai de vida més ampli són la categoria de persones que estudien (que són joves); els qui tenen l'espai de vida més reduït són les mestresses de casa (perquè són dones i les seves obligacions no les permeten de fer llargs desplaçaments), les persones jubilades (perquè són velles) i les persones incapacitades (perquè estan malaltes). Les persones que estan en atur i les que treballen (que són més homes que no pas dones) mostren un espai de vida tipus intermedi entre els dos citats anteriorment.

3) Per finalitzar aquest apartat de les conclusions del capítol VI., crec que s'ha de fer referència a les importants diferències que hi ha entre els espais de vida tipus segons la grandària de població que tenen els diferents municipis, i que s'han descrit en l'apartat VI.6. És de destacar que els habitants de Barcelona només mostrin tres punts de referència en el seu espai de vida: la mateixa Barcelona, la localització que respon pel nom d'"altres", i que fa referència a la resta de Catalunya, d'Espanya o de l'estranger, i a la localització de l'indistintament. En canvi, totes les altres quatre categories afegixen a aquestes tres possibles localitzacions d'activitats el lloc de Barcelona. I cal remarcar que són els municipis amb menys habitants qui aprofiten més les oportunitats per efectuar qualsevol mena d'activitat per tota la Regió Metropolitana de Barcelona, ja que són els habitants d'aquests municipis petits de menys de 10.000 habitants qui més van a les ciutats intermèdies (Granollers, Mataró, Sabadell i Terrassa) o a la resta de la Regió Metropolitana, que s'ha de suposar que és la més propera al seu municipi de residència. Són, doncs, aquests habitants dels municipis menys urbans però més metropolitans els qui tenen l'espai de vida tipus més ampli, en contrast amb els de Barcelona o dels municipis de més de 100.000 habitants, els quals fan la majoria de les seves activitats en el municipi, possiblement perquè no

tenen cap necessitat de desplaçar-se lluny per aconseguir allò que ja tenen a prop.